

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Avaimia arjen hallintaan

Hyvinkään seurakunnan tuki
13–21 – vuotiaille arjen hallinnassa
Kehittämissasiakirja

Kirsi Kupiainen

Yhteisöpedagogi (AMK) (210 op)

5 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

Suunnitelma

Työn tekijä Kirsi Kupiainen	Sivumäärä 50
Työn nimi Avaimia arjen hallintaan – Hyvinkään seurakunnan tuki 13 – 21 – vuotiaille arjen hallinnassa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Reijo Viitanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Hyvinkään seurakunta / Tuija Mattila ja Markku Petlin	
Tiivistelmä Tiivistelmä Tämä opinnäytetyö tekee näkyväksi Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimien hiljaista tietoa, työntekijöiden uusia ideoita tukea 13–21 –vuotiaita nuoria arjen hallinnassa ja tahtoa käyttää työssä vapaaehtoistyöntekijöitä. Opinnäytetyön ovat tilanneet Hyvinkään seurakunnan diakoniasihtööri Tuija Mattila ja nuorisosihtööri Markku Petlin. Opinnäytetyön tavoitteiksi sovittiin kolme asiaa. 1. Selvittää, mitä Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimeissä jo tehdään, kun on kysymys 13–21-vuotiaiden nuorten arjen hallinnan tukemisessa. 2. Hahmottaa, millaisia uusia työtapoja tiimit voisivat löytää ko. asiassa 3. Miten tiimit voisivat käyttää vapaaehtoistyöntekijöitä nimenomaan arjen hallintaa tukevassa työssä. Menetelminä käytettiin teemahaastatteluja. Kaikki diakonia- ja nuorisotiimin työntekijät ja nuorisopastori haastateltiin. Haastattelut nauhoitettiin. Haastattelujen pohjalta toteutettiin aivoriihiyöskentely, jossa mietittiin mahdollisia uusia työtapoja tukea nuoria arjen hallinnassa. Samassa työskentelypäivässä pohdittiin ryhmätyönä vapaaehtoisten käyttämistä tässä työssä. Hyvinkään seurakunnassa tehdään paljon työtä nuorten tukemiseksi. Moni arjen hallintaa tukeva asia on jo itsessään työn rakenteissa. Viesti siitä tuli haastatteluissa esille vahvasti. Toivottavasti viesti välittyy myös lukijalle. Seurakunnan työntekijä elää ihmisten kanssa ja kasvattaa nuoria ikään kuin huomaamattaan, siinä sivussa. Se on merkittävää vastuun kantamista kasvatuksesta. Toivottavasti tämä opinnäytetyö voi toimia vertaistukena muille kasvatustyöntekijöille – erityisesti seurakunnissa. Arjen hallinnan tukemisessa on kysymys nuorten tukemisesta ihan tavallisissa elämän asioissa.	
Asiasanat arjen hallinta, arjen taidot, hiljainen tieto, seurakunta, nuorisotyö, diakoniatyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Kirsi Kupiainen	Number of Pages 50
Title Keys To Daily Skills – Support In Daily Skills To 13-21 Year Old People In Hyvinkää Parish	
Supervisor(s) Reijo Viitanen	
Subscriber and/or Mentor Hyvinkää Parish / Tuija Mattila and Markku Petlin	
Abstract <p>This study tries to make Hyvinkää parish deacons and youth workers tacit knowledge visible, in connection of supporting young peoples daily skills. In addition this study tries to discover new ideas and methods for youth workers and deacons in supporting young people between 13-21 –years in connection with daily skills and role of volunteers in this approach.</p> <p>Tuija Mattila, head of deacons, and Markku Petlin, head of youth workers in Hyvinkää Parish have subscribed this study.</p> <p>There are three aims in this study. 1. To find out what is already done in diaconal and youth work teams of Hyvinkää parish in connection of supporting young peoples daily skills. 2. Discover new methods and approaches in supporting young peoples daily skills. 3. Role for volunteers.</p> <p>To get comprehensive opinions, all deacons, youth workers and one priest were interviewed. Interviews were conducted as individual theme interviews. Based on the analyzed data there were small groups brainstorming sessions to develop new ways and methods to support young people in their daily skills. Another key point was to find a role for volunteers.</p> <p>In Hyvinkää parish there are many activities and ways to support young people. Several of these activities that are supporting daily skills are already in practice. Interviews clearly showed workers knowledge of the supporting practices in their basic work structures. Hopefully it relays also to the reader of this study. Parish workers live alongside people and upbringing happens sometimes without knowing it.</p> <p>Hope this study can be as a peer support to other workers in upbringing – especially in parishes. What they are doing in Hyvinkää when we talk about daily skills? These are just ordinary things!</p>	
Keywords daily skills, daily abilities, tacit knowledge, parish, youth work, church social work	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Kehittämistehtävä	7
1.2 Hiljaisen tiedon esille kaivamisen tarpeellisuudesta	8
2 ARJEN HALLINTA	12
2.1 Arjen hallinta Hyvinkään seurakunnan työntekijöiden näkökulmasta	13
3 MITEN HYVINKÄÄN SEURAKUNNASSA TUETAAN ARJEN HALLINTAA	16
3.1 Kirkon ja seurakunnan nuorisotyön taustaa ja perusteita	17
3.2 Kirkon ja seurakunnan diakoniatyön taustaa ja perusteita	19
3.3 Arjen hallinnan tukemiseksi tehty työ nuorisotyössä	22
3.4 Arjen hallinnan tukemiseksi tehty työ diakoniatyössä	30
3.5 Nuoret ja tukiprosessi	33
3.6 Nelli, Maisa ja Katri	36
4 VAPAAEHTOISTYÖ	37
5 KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	40
6 OPINNÄYTETYÖPROSESSI JA PALAUTE TILAAJILTA	45
LÄHTEET	48

1 JOHDANTO

”Ihana arki”, näin luki erään kaupan mainoksessa elokuussa 2015. Ihan hyvää asennekasvatusta, sillä kaikille meistä ei arki maistu eikä kaikilla meistä arki suju. Ihan kuin kuvamme elämästä olisi vääristynyt. Jokaisen päivän pitäisi olla juhlaa. Tai siis onhan itse elämä juhlaa, mutta joka päivä ei voi juhlia. Elämän mielekkyys tulee arjen sietämisestä ja siitä selviämisestä.

Työskentelin 1990 – luvulla pienellä itäsuomalaisella paikkakunnalla. Lapset eivät osanneet pyyhkiä pöytää eivätkä olleet koskaan tiskanneet astioita. Sama kuvio on jatkunut 2010 – luvulla kaupungissa. Käsien pesu wc:ssä käynnin jälkeen tai ennen ruokailua on osalle tuntematon käsite. Rippikoululainen pitää välillä pakottaa suihkuun ja vaihtamaan vaatteita – alimmaisten vaatteiden vaihtoa en pysty edes valvomaan. Oma kotini on usein mullin mallin, mutta ruokapöytäni alta ei pysty lukemaan puolen vuoden ruokalistaa. Asun kerrostalossa, en kuulu maan hiljaisiin, mutta ei minun takiani tarvitse joka viikonloppu naapureiden valvoa. Bilettäminen ei lopu, vaikka käy asiasta kauniisti sanomassa ja perustelee syitä, miksi niin ei voi toimia kerrostalossa. Nuoremme eivät osaa aina huolehtia riittävästä liikunnasta, unen määrästä eivätkä oikeanlaisesta ravinnosta. Haaveet tulevaisuudesta ovat ruusuiset komeine taloineen ja nopeine autoineen, mutta kuka tukisi nuoria siinä, että toiminta olisi haaveiden suuntaista. Tai kertoisi, että elämän mielekkyys ja sen onnellisuus eivät välttämättä ole kiinni valtavasta omaisuudesta, eikä aina edes riittävästä toimeentulosta. Kuka kertoisi, että on normaalia, jos seurustelusuhde päättyy 17-vuotiaana ja että se ei ole itsemurhan paikka - tai edes ikkunoiden ja tavaroiden hajottamisen paikka. Kuka ohjaisi nuoria tunnistamaan tunteitaan, niin että on muitakin tunteita, kuin ”vituttaa” ja ”ihan kivalta”. Kuka ohjaisi pärjäämään opintotuen kanssa. Kuka neuvoisi, miten rahat saadaan riittämään koko kuukaudeksi, niin että ne riittävät sikanautaan ja makaroniin seuraavaan opintotukeen saakka. Kuka kertoisi, että kirpputoreilta saa ihan hyvää tavaraa. Kuka kertoisi, millaista on ja mitä se tarkoittaa käytännössä, kun luottotiedot menevät vuosiksi eteenpäin. Kuka kertoisi, millaisia oikeuksia heillä on yhteiskunnan tukiin ja millaisia velvollisuuksia yhteiskunnan eri toimijoilla on tukea ja auttaa heitä. Mutta myös: kuka kertoisi, että arki on ihan ok. Että on ihan ok kasvaa aikuiseksi ja käyttäytyä kuin

aikuinen ja näyttää ihan aikuiselta. Arja Antikainen ottaa asiaan kantaa kirjassa Huuto. Hän kysyy, missä ovat aikuiset? Tavalliset, välittävät, tolkun järjellä varustetut aikuiset? Aikuiset, jotka huolehtivat, kannustavat, kieltävät, kärkevät ja rakastavat? Ei ihmisenä elämiseen tarvita mitään temppuja. Ihan tavallinen riittää. Vapauden käänköpuoli on aina vastuu. Kuka on sanonut, että elämän pitäisi aina olla kivaa? Suurin osa ihmisten elämästä on arkipäivää. (Antikainen, 2014, 49.)

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisesta puhutaan paljon, mutta kuka sitä tekee? Opetus- ja sosiaali-alan ihmisten työaika menee pääasiallisesti jo syntyneiden vaurioiden korjaamiseen. Opetusalan työntekijöiden pitäisi opettaa. Seurakunnissa olisi vielä mahdollisuus perustyön puitteissa tehdä ennaltaehkäisevää työtä: tukea etukäteen lapsia ja nuoria arjen hallinnassa. Tämä työ ei ole uhka kristilliselle kasvatukselle. Työurani alkuaikojen työhöjaajani hiippakuntasihteerii Matti Boisman esitti minulle kysymyksen: ”Eikö kristillistä kasvatusta ole kaikki se, mikä tukee lasta ja nuorta parempaan elämään?” Kaiken seurakunnan toiminnan pitäisi sisältää neljä perustehtävää: kasvatusta, julistusta, palvelua ja lähetystä. Arjen hallinnan tukeminen on nuorisodiakoniaa eli palvelua. Arjen hallinnan tukeminen ja siihen ohjaaminen ei ole salatiiedettä. Kyseessä ovat elämän ihan tavalliset asiat.

Olen tehnyt kirkon nuorisotyötä 27 vuotta. Olen nähnyt näiden vuosien aikana monia ihmisiä, joita on pystytty auttamaan perusnuorisotyön keinoin. Toimin talvella 2014–2015 jälleen pienen pätjän vs. nuorisosihteerinä eli nuorisotiimin esimiehenä. Mietin koko ajan sitä, onko työnäkymme nuorisotyössä liian kapea. Entä jos lisäisimme siihen selkeästi tämän osa-alueen: arjenhallinnan tukemisen – hyvinvoinnin selkeän tukemisen. Se olisi diakoniaa nuorisotyössä. Olen sitä mieltä, että tämä kehittämistyö pitää tehdä ja selkeä yhteys diakonia- ja nuorisotyön välille löydettävä.

Toinen olennainen kysymys on se, miten voimme ohjata ja tukea nuoria siinä, että he selviävät arjestaan paremmin. Mitkä ovat ne keinot, joilla viestimme nukkumisen ja liikunnan tärkeydestä. Missä puhutaan yhteiskunnan tukiviidakossa selviämisestä ja omista oikeuksista hakea tukia. Missä ohjataan käyttämään omassa käytössä olevia rahoja niin, että rahat riittävät pakollisiin menoi-

hin. Miten valmistamme nuorta elämässä vastaan tuleviin pettymyksiin, haasteisiin ja ongelmiin ja niistä selviämiseen. Nuoret viestivät tänä päivänä yksinäisyydestä. Miten voimme tukea heitä sosiaalisten taitojen oppimisessa. Tiedotusvälineet kertovat päivittäin haastavista ja vaikeuksissa olevista nuorista. He tarvitsevat aikuisen tukea, mutta myös hyvinvoivalla nuorella on aikuisen nälkä. Miten tuemme näiden nuorten hyvinvointia, ettei hyvinvointi muuttuisi pahoinvoinniksi. Kasvatamme ja tuemme nuoria, että he pärjäisivät tulevaisuudessa paremmin. Välillä tuntuu kuin nuori olisi vain tulevaisuuden optio. Meidän pitäisi kuitenkin samalla muistaa, että lapsen ja nuoren elämä on tärkeä jo tänään. Hyvä elämä kuuluu hänelle jo nyt.

Kirjassa Huuto Kimmo Jouhki kirjoittaa seuraavasti. Nuori ei kaipaa lähetteitä, puhelinaikoja, tai muuten vain vaikeasti tavoiteltavia viranomaisia. Nuori kaipaa tässä, heti ja nyt – palveluita. Näitä vaateita ei kannata säikähtää, vaan uskoa siihen, että turvallisen aikuisen läsnä ollessa nuoren asioiden käsitteleminen on ihan tavallisista arkeen liittyvistä asioista puhumista. (Jouhki 2014, 46.)

1.1 Kehittämistehtävä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaista työtä Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimi ovat tehneet tukeakseen 13–21 –vuotiaita hyvinkääläisiä nuoria arjen hallinnassa eli tehdä hiljainen tieto näkyväksi. Tällä näkyväksi tekemisellä selvitetään, teemmekö päällekkäistä työtä. Hiljaisen tiedon esille tuominen helpottaa työn tekemistä varsinkin niissä työn nivelvaiheissa, kun työntekijät tiimeissä vaihtuvat.

Opinnäytetyön tekemiseen kuuluu prosessi, jossa työntekijätiimimme yhdessä aivoriihityöskentelyn avulla miettivät uusia mahdollisia yhteisiä toimintamuotoja, joilla voimme tukea yhdessä nuoria arjen hallinnassa.

Kirkon nuoris- ja diakoniatyö käyttävät toiminnassaan paljon vapaaehtoistyöntekijöitä. Vapaaehtoistyötä ollaan yhä lisäämässä. Kun tiimimme miettii mahdollisia uusia työtapoja ja työmuotoja, se miettii samalla sitä, minkä ohjaamiseen ja toteutukseen vapaaehtoiset voivat kokonaan tai osittain osallistua.

1.2 Hiljainen tiedon esille kaivamisen tarpeellisuudesta

Hiljaisesta tietämyksestä käytetään yleensä käsitettä hiljainen tieto. Muita samaa asiaa tarkoittavia käsitteitä voivat olla: hiljainen osaaminen, piilevä tieto, piiloinen tieto, sanaton tieto, tacit – tieto, kokemusperäinen tieto, kokemuksellinen tieto, tai kokemuksellinen osaaminen. (Virtainlahti 2008, 31.)

Toimin Hyvinkään seurakunnan nuorisotiimin esimiehenä vuosina 2007–2010. Heti aloitettuani tehtävässäni alkoi seitsemän hengen tiimissämme työntekijöiden vaihtuvuuskierte. Noiden kolmen vuoden aikana olin valitsemassa eri nuorisotyönohjaajan tehtäviin seitsemää viranhaltijaa tai sijaista. Vain yksi tiimin kuudesta nuorisotyönohjaajasta pysyi tuon kolmen vuoden ajan omassa tehtävässään. Lisäksi tulivat valittavaksi kolmen kesän yhdeksän kesätyöntekijää. Noina vuosina kaipasin sellaista perehdyttämisasiakirjaa, jossa olisi kerrottu, mitä Hyvinkään seurakunnan nuorisotyössä tehdään, miten se tehdään ja miksi se tehdään niin kuin tehdään, niin että kaikki jaettu tieto ei olisi ollut meidän kahden talossa pysyneen työntekijän muistin varassa ja että olisi ollut jotain kirjallista materiaalia muistin tueksi sekä tulokkaille että perehdyttäjälle. Paljon arvokasta tietotaitoa, hiljaista tietoa, katosi talosta lähtijöiden mukana.

Perehdyttämisopas tehtiin minun opiskellessani johtamisen erityistutkintoa JET-tiä. Valitettavasti se ei päivity itsekseen eikä vakituinen nuorisosihteeri ole muistanut asiakirjan olemassaoloa ja asia on jäänyt meiltä muiltakin unohduksiin.

Hiljaisen tiedon tallentaminen on noussut esiin suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymiseen liittyvässä keskustelussa. Työpaikoilla on mietitty, miten eläkkeelle lähtevien osaaminen ja tietämys saadaan tallennettua työhön jääville työntekijöille. (Virtainlahti 2008, 15.) Hiljaisen tiedon jakaminen on erityisen tärkeää silloin, kun henkilöstö vaihtuu. Tiedon jakamisella varmistetaan sen pysyminen työyhteisössä. Silloin kun hiljaisen tiedon näkyväksi tekemistä johdetaan hyvin, työntekijöiden vaihtuvuustilanteet ovat hallitumpia. Hiljaisen tiedon kerääminen tulee useimmin mieleen silloin, kun pitkän työuran tehnyt työntekijä on jäämässä eläkkeelle, mutta se pitäisi muistaa myös muissa henkilöstön vaihtuvuustilanteissa: sairauslomat, äitiyslomat, vuorotteluvapaat, työpaikan vaihtamiset. Työntekijävaihdokset näkyvät muutenkin aina työyhteisön toiminnassa. Uusi

työntekijä kaipaa usein jotain pelimerkkejä, joilla aloittaa työnteon – varsinkin jos hän tulee seurakunnassa työhön kesken toimintakauden. (Virtainlahti 2008, 109.)

Nykyaikana osaaminen ja osaamisvaatimukset muuttuvat jatkuvasti. Osaamista on kehitettävä koko ajan ja tutkinnot vaativat päivittämistä. Tämän päivän osaamisessa yhdistyvät tieto ja sen soveltaminen toimintaympäristöön sopivaksi. Osaaminen on tekemisen hallintaa, ei vain tietämistä. Osaamisessa korostuvat sosiaalinen vuorovaikutus, joustavuus, epävarmuuden sietäminen ja muutoshalukkuus. Osaamista kehitetään ja arvioidaan jatkuvasti itse, esimiehen toimesta tai sen tekee ulkopuolinen arvioija. (mt., 26.)

Organisaatiossa oleva hiljainen tieto on sen jäsenillä olevaa tietoa. Hiljainen tieto näkyy ihmisen toiminnassa, menettelytavoissa, rutiineissa, arvoissa ja tunteissa. Hiljainen tieto on niiden kokemusten ja kompetenssien summa, jotka tekevät ihmisen kykeneväksi toimimaan työyhteisössä ja oppimaan uusia asioita. Hiljaisen tiedon siirtymiseksi tarvitaan yhteistyötä ja sosiaalista vuorovaikutusta. Hiljainen tieto siirtyy työntekijältä toiselle käytännön tilanteissa mallioppimisen kautta. Perinteillä on ensisijaisen tärkeä tehtävä hiljaisen tiedon eteenpäin siirtymisessä. (Huotari, Hurme, Valkonen 2005, 66–67.)

Jokainen työpaikka on oman alansa osaamisen mestari. Työpaikan ihmiset ovat miettineet työtään ja kehittäneet osaamistaan ja työpaikan käytänteitä juuri omaa työpaikkaansa varten. Monilla ihmisillä voi olla vuosikymmenien oppimishistoria automatisoituneena omaan hiljaiseen tietoonsa. Suuri osa ihmisen tiedosta on hiljaista tietoa (tacit knowledge). Mitä paremmin jonkun asian osaa, sitä suurempi osa taidosta on automatisoitunut ja on ei tietoista ohjausta. Ihmiset oppivat 80 % työtaidoistaan työssä ja vain 20 % työpaikan ulkopuolisissa koulutuksissa. Hiljaisen tiedon saaminen työpaikkojen käyttöön on oppimisen ja kehittymisen kannalta hyvin tärkeää. (Asikainen & Toivonen 2004, 12.)

Kun osaaminen on hiljaisena tietona, se tarkoittaa sitä, että henkilö osaa tehdä jotain hyvin, mutta ei välttämättä osaa neuvoa taitoaan muille sellaisella tavalla, että myös muut oppisivat sen. Osaaja ei välttämättä myöskään tiedä, että hän osaa eikä näin ollen pysty siirtämään osaamistaan tilanteesta toiseen. Hiljaista

tietoa ei voi periä eikä testamentata. Siitä ei ole myöskään olemassa koulutuksia. Jos työtovereiden käyttöön voitaisiin saada koko se osaaminen, mikä jollakin työalueella on kehittynyt ja jos osattaisiin siirtää ”vanhojen” työntekijöiden koko osaaminen eteenpäin, saataisiin oppimista tehostettua huomattavasti. (Asikainen ym. 2004, 13.)

Hyvinkään seurakunnassa on nyt tallennettu hiljaisen tiedon osalta se, mitä meillä tehdään kun puhutaan 13–21-vuotiaiden arjen hallinnan tukemisesta. Se auttaa sen hahmottamisessa, mitä seurakunnassamme tehdään ja kuka sitä tekee. Seuraava askel voisi olla se, että kirjataan ylös, miten ja miksi työ tehdään. Työntekijät kirjaavat ylös vastuullaan olevista toiminnoista sen, miksi tähän toimintamuotoon on päädytty, miten toiminta käynnistetään, miten sitä mainostetaan, kenen kanssa sitä tehdään, mitä toiminnossa tehdään eli mikä on työn sisältö. Palautteen ja kokemusten ylöskirjaaminen on myös tärkeää. Tämän tekeminen on hiljaisen tiedon jakamista ja auttaisi työntekijöiden vaihtuessa tai joutuessa esim. sairaslomalle uutta työntekijää tai toisia työntekijöitä työhön tarttumisessa ja esimiestä perehdyttämisessä. Nämä tiedot ovat tärkeitä myös silloin, kun työtä arvioidaan. Mitä teemme? Miten teemme? Miksi teemme? Teemmekö oikeita asioita? Onko meillä tarvetta työn priorisointiin? Onko meillä tarve muuttaa työtämme? Tätä ei tehdä kehittämisen vuoksi vaan niiden nuorien vuoksi, jotka tarvitsevat tukeamme. Seurakunnan työntekijöistä jokainen kouluttaa, joten tiedon jakamisen osaamisen ei pitäisi olla ongelma.

Hiljaisen tiedon kerääminen ja kirjalliseen muotoon saattaminen vaatii työntekijöiltä aikaa. Se voi tuntua ylimääräiseltä tehtävältä muun työn ohessa. Esimiehiltä vaaditaan paljon, että työntekijät motivoituvat ja innostuvat tehtävästä. Tietotaidon säilymisen ja leviämisen työntekijäjoukossa tosin pitäisi olla riittävä motivaattori kaikille. Se aika, mikä tiedon keräämisen käytetään, säästyy varmasti joskus, kun ”aina” ei tarvitse miettiä ”kaikkea” alusta asti ja tärkeitä asioita unohdetaan, kun moni asia on muistin varassa. Hiljainen tieto varmistaa organisaation toimintakyvyn. Jaettu tieto tuo organisaation toiminnalle varmuutta ja jatkuvuutta. Osaaminen ja tietämys, joka syntyy ja kehittyy työssä, eivät ole pelkästään työntekijän henkilökohtaista omaisuutta, vaan myös työnantajan omaisuutta. Kun työnantaja luo työntekijälle mahdollisuuden kehittää osaamistaan työssään, työnantajalla on oikeus vaatia työntekijää jakamaan tietoa ja osaamista toisille.

Oman tiedon jakaminen toisille tekee oman tietämyksen näkyväksi ja auttaa kehittämään sitä edelleen. Jaettu tieto parantaa työyhteisön kaikkien jäsenten mahdollisuuksia kehittää toimintaansa. Jaetun tietämyksen kautta lisätään myös moniosaamista. Tämä helpottaa esim. sijaisuusjärjestelyjä ja toimintakykyä ylläpitävissä tilanteissa. (Virtainlahti 2008, 107–109.)

Aivoriihityöskentelyn yhteydessä osa ryhmistä toi esille sellaisia asioita, jotka vaatisivat kehittämistä ja vahvistamista Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimien välillä. Kannanotossa mainittiin, että tiimien väliset olemassa olevat hyvät käytänteet voisi kirjata ylös ja niitä pitäisi välillä palata pohtimaan ja päivittämään. Voisimme keskustella siitä, mitä erityisosaamista eri työntekijöillä on esim. nuorten mielenterveyttä, surua ja vanhempien eroja koskevissa asioissa. Palvelunohjauksen käytäntöjä pitäisi käydä yhdessä läpi. Tietoa toisten työmuotojen palveluista ja toisten toiminnasta täytyy lisätä ja yhteistyötä pitää vahvistaa. Oman tiedon ja osaamisen jakaminen toisille auttaa oman työtehtävän näkyväksi tekemistä itselle, työtovereille, esimiehille ja esim. julkishallinnossa (kuten seurakunta) luottamushenkilöille. Hiljaisen tiedon jakaminen edistää hyvien käytäntöjen jakamista. Ne varmistavat työn sujumisen ja helpottavat sitä, sillä asioita ei aina tarvitse opetella alusta, koska hyväksi todetut toimintamallit voidaan jakaa kaikkien käyttöön. Tämä säästää myös aikaa. (Virtainlahti 2008, 109.)

Työtehtävät kasaantuvat usein tiettyjen henkilöiden vastuulle. Kun useampi työntekijä osaa tehdä samoja tehtäviä, yhden ihmisen kuormitus ja stressi vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Työyhteisöä on hyvä muistuttaa siitä, että henkilöstön osaaminen ja tietämys eivät vähene niitä jaettaessa. Työpaikalla, jos kaikki työyhteisön jäsenet jakavat omaa osaamistaan ja tietämystään, lisääntyvät avoimuus ja vuorovaikutus. Tämä synnyttää yhteisöllisyyttä. Ihmisten on helpompi sitoutua yhteisiin päämääriin ja tehdä työtä niiden toteutumiseksi. (Virtainlahti 2008, 110.)

Jatkuessaan tämä työ tarvitsee ohjaajan tai johtajan. Henkilön, joka ohjaa miettimistä, suunnittelua, priorisointia, arviointia ja laittaa työn alulle. Tietoa asiasta on saatavilla, sillä tutkimuksen kentässä hiljainen tietämys on ollut viime vuosi-

na yksi trendiaiheista. Se kertonee työyhteisöjen halusta löytää vastauksia hiljaisen tiedon johtamiseen liittyviin kysymyksiin. (Virtainlahti 2008, s.17.)

2 ARJEN HALLINTA

Arjenhallinta oli yksi Suomen hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman 2012–2015 läpileikkaavista teemoista yhdenvertaisuuden ja osallisuuden ohella. Arjenhallinta on käsitteenä hyvin lähellä elämänhallintaa, jolla voidaan tarkoittaa sitä, että yksilö kykenee itse ottamaan vastuuta omasta elämästään. Arjenhallinta - ja erityisesti tunne siitä, että on niin sanotusti oman elämänsä herra, lisää yksilön hyvinvointia. Arjenhallinnan voi määritellä niin, että yksilöllä on tunne siitä, että hän pystyy itse tekemään omaa elämäänsä koskevat ratkaisut ja vaikuttamaan niihin haluamallaan tavalla. Nuorilta itseltään kysyttäessä arjenhallinnan sisällöstä, he nostavat esiin arkirutiineista selviämisen, oman talouden hallinnan ja erilaiset terveyteen liittyvät teemat, kuten mielenterveysongelmat, ruokailu- ja liikuntatottumukset sekä päihteiden käytön, mutta erityisesti esiin nostetaan arjen mielekkyyden kokeminen. Arjenhallinnan puute ilmenee siinä, että nuorten arjenhallinnan tilasta ei juuri ole kerättyä tietoa, vaan arjenhallintaan liittyvä tietopohja kertoo lähinnä arjenhallintataitojen puutteellisuudesta. (Similä, 2016.)

1990 – luvulla alettiin puhua uusavuttomista, nuorista aikuisista, joilla oli vajaat taidot suoriutua yleisistä kodin askareista. (sanakirja.org, 2017). Uusavuttomat eivät välttämättä olleet yhteiskunnan ja sosiaalialan ammattilaisten kannalta syrjäytyneitä. 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa puhuttiin syrjäytymisestä ja syrjäytymisen ehkäisystä. Hieman sen jälkeen pinnalle nousi varhaisen puuttumisen merkitys syrjäytymisen ehkäisyssä. Nyt puhutaan sosiaalisesta vahvistamisesta tai vahvistumisesta. Kaikkien termien takana on sama sosiaalisen vahvistamisen peruste: Ne ovat nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Syrjäytymisen ehkäisy, varhainen puuttuminen, sosiaalinen vahvistaminen, mielenterveyden tukeminen ja arjen hallinnan tukeminen tähtäävät kaikki samaan asiaan: Nuoren kokonais-

valtaiseen tukemiseen, jonka tavoitteena on yksilön ja joskus myös ryhmän hyvinvoinnin lisääminen ja edistäminen. Tuota tukea voi tarvita kuka tahansa nuori jossain elämänsä vaiheessa. Olisi tärkeää, että apua olisi tarjolla juuri oikealla hetkellä. (Lundbom & Herranen 2011, 4-6.)

Arjen hallinta on elämän hallintaa. Nuori ottaa itsenäisessä elämässään alkuaskeleita ja on hyvin tärkeää, että hänen lähellään olevat aikuiset ovat tavattavissa silloin, kun nuorella on kysyttävää asioidensa hoitamisesta tai halu keskustella elämänsä asioista. Nuoret pitävät tärkeänä myös sitä, että aikuiset heidän lähellään ovat luotettavia.

Arjen hallintaan kuuluu asioita, jotka auttavat nuorta voimaan hyvin: nuori pystyy käymään koulua, opiskelemaan tai käymään töissä; nuoren sosiaaliset suhteet ovat kunnossa, hänellä on kyky kommunikoida toisten ihmisten kanssa ja hänellä on läheisiä ihmissuhteita; ikäkaudesta ja asumismuodosta riippuen hän kykenee hoitamaan kodin askareita ja elämään niin, että asunto säilyy; nuori pystyy vastaamaan rahoistaan ja taloudestaan elämänvaiheensa vaatimalla tavalla; nuori pystyy huolehtimaan järkevistä vuorokausirytmistä, riittävästä unesta, terveellisestä ravinnosta ja hänellä on joku harrastus; nuori pystyy elämään yhteiskunnan lakien mukaan; nuori tietää, mistä hän saa apua, jos ja kun elämässä tulee vastaan haasteita ja ongelmia, joista ei selviä omien voimavarojen avulla. (Erkko & Hannukkala 2013, 12–16.)

2.1 Arjen hallinta Hyvinkään seurakunnan työntekijöiden näkökulmasta

Haastattelin syksyllä 2015 opinnäytetyötäni varten kaikki Hyvinkään seurakunnan 8 diakoniatyöntekijää (7 työntekijää ja esimies diakoniasihtööri), kaikki Hyvinkään seurakunnan 7 nuorisotyönohjaajaa (6 työntekijää ja esimies nuorisosihtööri) sekä nuorisopastorin. Haastattelut tein yksilöhaastatteluina ja nauhoitin ne. Tämän teeman haastattelukysymys kuului: ”Mitä on sinun mielestäsi arjen hallinta, kun on kysymys 13–21-vuotiaista. Voit huomioida laajan ikäryhmän mahdolliset erot.”

Haastattelujen purun ja vastausten analysoinnin perusteella vastaukset voi jaotella viiteen ryhmään: Arjen taidot, yhteiskunnalliset taidot, terveystaidot, taloustaidot ja sosiaaliset taidot. Laajan ikäryhmän takia jaottelen nuoret ryhmiin 13–16 vuotta ja 17–21 vuotta.

Nuoret 13–16 vuotta

Arjen taidot Nuorella on kyky huolehtia omista tavaroistaan. Hänellä on koulussa mukana koulutarvikkeet ja hän tietää, missä hänen tavaransa ovat eikä hän hukkaa niitä jatkuvasti. Hän osaa pukeutua sään mukaisesti. Nuori kykenee noudattamaan päivärytmiä ja pitämään kiinni sovituista kellonajoista. Hän käy päivisin koulua ja harrastaa iltaisin ja viikonloppuisin. Hän huolehtii läksyistään. Hän nukkuu öisin riittävästi. Hän noudattaa vanhempien antamia kotiintuloaikoja ja kodin sääntöjä. Nuori osaa huolehtia hygieniastaan. Nuori osaa siivota. Hän osaa laittaa ruokaa tai opettelee laittamaan ruokaa. Nuori kantaa oman vastuunsa kodin yhteisistä töistä ja opettelee niitä.

Terveystaidot Alaikäinen tarvitsee vielä paljon vanhempiensa tukea ja hoivaa, mutta nuorta ohjataan ja hän opettelee huolehtimaan omasta fyysisestä ja psyykkisestä terveydestään. Tärkeintä on se, että nuoren lähellä on turvallisia aikuisia, joiden puoleen hän voi asioidensa kanssa kääntyä. Nuori syö säännöllisesti ja terveellisesti. Hän harrastaa liikuntaa ja ulkoilua. Hän harrastaa jotain, joka tuottaa mielihyvää ja on laillista. Hän myös lepää ja nukkuu riittävästi. Hän huolehtii hygieniastaan. Nuorella on kavereita ja ystäviä. Hänellä on hyvät suhteet perheeseensä. Nuori sietää vastoinkäymisiä ja pettymyksiä niin, että tunnekuohussa ei hajota paikkoja, ei vahingoita itseään eikä toisia, eikä tee rikoksia. Nuori tietää, mistä saa apua elämäänsä ja uskaltaa hakea sitä. Nuorella on kyky haaveilla. Nuori tietää, mitä ovat päihteet eikä kokeile ainakaan laittomia päihteitä.

Taloustaidot 13–16-vuotias osaa käsitellä rahaa iälleen sopivalla vastuulla. 13-vuotias osaa huolehtia viikkorahastaan. 16-vuotias osaa huolehtia jo mahdollisen kesätyönsä palkasta. Hän osaa säästää rahaa jotain asiaa varten. Hän osaa hakea opintotukea ainakin tuetusti.

Sosiaaliset taidot Nuoren suhteet vanhempiin ja sisaruksiin ovat kunnossa. Nuori tuntee sukunsa. Nuorella on kavereita ja ystäviä. Suhteet kouluun ovat kunnossa. Hän pystyy olemaan ihmisten kanssa. Nuori osaa keskustella ja kommunikoida ikätasonsa mukaisesti. Hän pystyy ratkomaan ristiriitoja ikätasonsa mukaisesti.

Yhteiskunnalliset taidot Nuori osaa noudattaa kodin, koulun ja harrastusten sääntöjä. Nuori osaa toimia oikein sen mukaan kuin hänelle on opetettu. Hän ei tee rikoksia. Nuori alkaa vähitellen kiinnostua ja ymmärtää elämää laajemmin kodin, koulun ja kaveripiirin lisäksi. Nuori tajuaa, että on olemassa normeja.

Nuoret 17–21 vuotta

Arjen taidot Arki on jäsenneiltyä ja siinä on tiettyjä rutiineja. Nuori opiskelee, käy töissä tai esim. pajalla. Hän kykenee noudattamaan aikatauluja. Nuori lepää ja nukkuu öisin riittävästi. Hän tietää, että on työaika, vapaa-aika ja yöaika. Nuori osaa huolehtia hygieniastaan. Jos nuori asuu vanhempiensa kotona, hän osallistuu aktiivisesti kodin hoitoon. Jos hän asuu omassa asunnossa, se on siivottu, pyykkiä pesty, hän tekee ruokaa ja syö. Nuori hoitaa asiat ajallaan ja vastuullisesti.

Terveystaidot Nuori kykenee pitämään itsestään huolta fyysisesti, henkisesti ja hengellisesti niin, että elämän asioissa on tasapaino, ja hyvinvointi säilyy. Nuori syö säännöllisesti ja terveellisesti. Hän harrastaa liikuntaa ja ulkoilua. Hän harrastaa jotain, joka tuottaa mielihyvää ja on laillista. Hän myös lepää ja nukkuu riittävästi. Hän huolehtii hygieniastaan. Nuorella on kavereita ja ystäviä. Hänellä on hyvät suhteet perheeseensä. Nuori sietää vastoinkäymisiä ja pettymyksiä niin, että tunnekuohussa ei hajota paikkoja, ei vahingoita itseään eikä toisia, eikä tee rikoksia. Nuori tietää, mistä saa apua elämäänsä ja uskaltaa hakea sitä. Nuorella on kyky haaveilla ja hänellä on tulevaisuus. Nuori tuntee omat vahvuutensa ja uskaltaa kulkea omaa tietään. Nuori pystyy elämään menneisyytensä kanssa.

Taloustaidot Nuori osaa hakea opintotukea ja tarvittaessa asumistukea. Nuori hakee kesätöitä. Jos nuori ei enää opiskele, hän hakee töitä. 18 vuotta täyttänyt itsenäisesti asuva hallitsee rahan käytön niin, että saa pidettyä asunnon ja luottotiedot pysyvät. Nuori osaa hoitaa ajallaan laskut, pankkiasiat, asiat verottajan ja KELAn kanssa. Hän osaa säästää jotain varten. Nuori tietää, milloin on oikeutettu yhteiskunnan tukiin, minkä verran hän niitä saa ja miten ne saa riittämään siihen asti kunnes seuraava tuki tulee. Jos hän käy jo töissä, palkan kanssa on sama asia. Nuori tietää, mistä tai keneltä hän voi saada apua asioiden hoitoa varten.

Sosiaaliset taidot Nuoren suhteet vanhempiin ja sisaruksiin ovat kunnossa. Nuori tuntee sukunsa. Nuori pystyy itsenäistymään ja irtautumaan lapsuuden kodistaan. Nuorella on kavereita ja ystäviä. Suhteet opiskelu- ja työpaikkaan ovat kunnossa. Nuori pystyy olemaan ihmisten kanssa. Nuori osaa keskustella ja kommunikoida toisten ihmisten kanssa kasvokkain ja hän pystyy ratkomaan ihmissuhteidensa mahdollisia ristiriitoja. Nuori käyttäytyy seurustelusuhteissaan vastuullisesti. Perheellinen tuntee vastuun perheestään.

Yhteiskunnalliset taidot Nuori pystyy elämään yhteiskunnan sääntöjen mukaan. Hän ei tee rikoksia. Hän pystyy noudattamaan yhteiskunnan normeja. Hän on yhteiskunnallisesti tietoinen ja tietää, mihin pystyy vaikuttamaan ja mihin ei. Nuori käyttää äänioikeuttaan. Nuori elää omanlaistaan elämää yhteiskunnan lakien mukaan ja pärjää elämässään.

3 MITEN HYVINKÄÄN SEURAKUNNASSA TUETAAN ARJEN HALLINTAA

Hyvinkään seurakunta on yksi 400 Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakunnasta (sakasti, 2017). Hyvinkään kaupungissa on n. 47 000 asukasta. N. 70 % hyvinkääläisistä on luterilaisen seurakunnan jäseniä. Seurakunnan väkiluku laskee tasaisesti vaikka vuonna 2015 seurakuntaan liittyi enemmän ihmisiä kuin edellisinä vuosina.

Hyvinkään seurakunta on jaettu varsinaisen seurakuntatyön osalta kolmeen tiimiin: julistus, palvelu ja kasvatus. Tiimien sisällä on pienempiä tiimejä. Tässä

opinnäytetyössä mukana oleva diakoniatimi kuuluu palvelutiimiin ja nuorisotiimi kasvatuksen tiimiin.

Hyvinkään seurakunnan vuosien 2016–2020 strategian missio on

”Julistamme evankeliumia ja kutsumme ihmisiä kolmiyhteisen Jumalan yhteyteen” (Talousarvio 2017, 1).

Yksittäisillä tiimeillä voi olla omia strategioita.

3.1 Kirkon ja seurakunnan nuorisotyön taustaa ja perusteita

Kirkon nuorisotyölle ei löydy suoria perusteluja Raamatusta. Joskus kirkon nuorisotyönohjaajat vitsailevat keskenään sarkastisesti, että maailman ensimmäinen nuorisotyönohjaaja oli Jefta. Hänet mainitaan Raamatussa Tuomarien kirjassa, jossa kerrotaan, että hänen ympärilleen kerääntyi joutilaita miehiä, jotka seurasivat Jeftaa hänen retkillään. (Tuomarien kirja 11:3.)

Suomalaisen kristillisen nuorisotyön juuret ovat syvällä kirkon kasteopetuksessa. Luterilainen kirkko on Mikael Agricolan ajoista alkaen ollut kansan kasvattaja. Suomalaisia kasvatettiin kirkoissa, kodeissa, kinkereillä, lukkarinkouluissa, kiertokouluissa ja rippikouluissa. (Paananen & Tuominen 2005, 295.)

Kirkkojärjestys sanoo kristillisestä kasvatuksesta seuraavasti: Vanhempien ja huoltajien tulee antaa lapsille kristillistä kasvatusta ja kirkon tunnustuksen mukaista opetusta. Kummien ja seurakunnan tulee tukea vanhempia ja huoltajia tässä kasvatus- ja opetustyössä. Seurakunnan tulee huolehtia eri-ikäisten seurakunnan jäsenten kristillisestä kasvatuksesta ja hengellisen elämän hoitamisesta. Seurakunnan tulee pitää rippikoulua, jossa nuoria perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä. Rippikoulua johtaa pappi tai lehtori. Opettajina toimivat heidän lisäksi kanttorit, nuorisotyönohjaajat ja muut seurakunnan viranhaltijat siten kuin seurakunnan rippikoulun ohjesäännössä määrätään. Tarvittaessa pidetään rippikoulu yksityisesti. (Kirkkojärjestys, 1991.)

Nuorisotyön tekeminen Suomessa alkoi kristillisten yhdistysten ja järjestöjen toimesta 1880 – luvun lopulla. Merkittäviä toimijoita olivat Suomen Pyhäkoulu yhdistys, Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys (NMKY) ja Suomen Evankelisluterilainen Nuorukaisyhdistys. Partio toiminta rantautui Suomeen vuonna 1910. Nuorisotyötä tekivät suurelta osin maallikot. Toisen maailmansodan jälkeen seurakunnissa koettiin tarvetta varhaisnuoriso- ja nuorisotyön tekemisen tehostamiseen. Nuorisotyönohjaajien koulutus alkoi vuonna 1949. Seurakunnassa ei ole pakko olla kirkon nuorisotyönohjaajan virkaa. (Paananen ym., 295–302.)

Tämän päivän kirkon nuorisotyö, kirkon kasvatus, perustuu kokonaisvaltaiseen käsitykseen ihmisestä. Ihminen on fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen, henkinen, emotionaalinen, esteettinen ja hengellinen kokonaisuus. Lapsella ja nuorella on oikeus kasvaa sellaisena kuin hän on ja saada tukea kasvulleen arvokkaana, Jumalan kuvaksi luotuna tässä ja nyt. (Jutila, Kallinen, Lampenius, Lehtinen, Ojala, Syrjä-Turpeinen, Taavitsainen, Tukeva, Tähtkäpää (toim.) 2012, 4.)

Kirkon nuorisotyössä on perinteisesti ollut seuraavia työalajakoja laajan tehtäväkentän hoitamisen helpottamiseksi: varhaisnuorisotyö (7-14), kouluyhteistyö, partio, rippikoulutyö, nuorisotyö (15-18v), nuoret aikuiset, oppilaitostyö, erityisnuorisotyö, nuorisodiakonia.

Hyvinkään seurakunnan nuorisotyö, nuorisotiimi kuuluu kasvatustiimiin. Nuorisotiimiin kuuluu kuusi nuorisotyönohjaajaa, joiden esimiehenä toimii nuorisosihteeri. Nuorisotyönohjaajista kaksi vastaa rippikoulun jälkeisestä nuorisotyöstä, kaksi varhaisnuorisotyöstä eli työstä 7-14-vuotiaiden tyttöjen ja poikien kanssa, yhden vastuulla on erityisesti alakoulujen kanssa tehtävä kouluyhteistyö ja yksi on erityisnuorisotyönohjaaja. Rippikoulutyöhön osallistuvat kaikki ja työtä tehdään muutenkin yli työalajajojen. Tiimissä on myös kolme pappia. Yhden papin vastuulla on rippikoulutyö, yhden oppilaitostyö ja nuorten aikuisten kanssa tehtävä työ. Kolmas pastori osallistuu edellä mainittuihin muihin työmuotoihin.

Nuorisotiimillä on oma strategia, joka on päivitetty vuonna 2009. Tiimin missio on Raamatusta Jeesuksen antama lähetyskäsky Matteuksen evankeliumista: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää

kaikki kansat minun opetuslapsiksi: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.” (Evankeliumi Matteuksen mukaan 28:18–20.)

Tiimin toiminta–ajatus on: ”Rakennamme nuoren kanssa elämää yhteydessä kolmiyhteiseen Jumalaan.”

Tiimin visio on Raamatusta Apostolien teoista: ”Tässä kaupungissa on paljon minun kansaani” (Apostolien teot 18:10).

Tiimin arvot ovat: Anteeksiantamus, pyhän kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus. Näihin arvoihin pyritään työssä, tiimin keskinäisessä kanssakäymisessä, suhteessa nuoriin sekä välittämään toiminnan kautta arvoja eteenpäin. (Nuorisotiimin strategia 2009.)

3.2 Kirkon ja seurakunnan diakoniatyön taustaa ja perusteita

Kirkon diakoniatyön juuret ovat Raamatun sanassa ja Jeesuksen esimerkissä (Raamattu, Evankeliumi Matteuksen mukaan 22:36–40, 25:31–36, Apostolien teot 6:1-4). Diakoniatyötä on perinteisesti pidetty köyhien, vanhuksien, muukalaisten ja sairaiden auttajana sekä luonnon puolestapuhujana. (Helosvuori, Koskevesa, Niemelä, Veikkola, (toim.) 2002, 19.)

Nykyaikainen diakoniatyö ammentaa yhä juurensa Jeesuksen esimerkistä. Kirkkojärjestys täsmentää diakoniatyötä seuraavasti: ”Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta” (Kirkkojärjestys, 1991).

Monien diakonien työajasta ison osan vie ihmisten taloudellinen tukeminen tai talous- asioissa tukeminen. Kirkon diakoniatyön ei ole kuitenkaan ole tarkoitus olla yhteiskunnan sosiaalityön jatke tai korvaaja eikä se siihen taloudellisten

resurssiensa puolesta pystyisikään, mutta ihmisiä autetaan aina, kun voidaan myös raha-asioissa.

Diakoniatyötä tehdään nykyisin laajoissa yhteiskunnallisissa yhteistyöverkostoissa. Toiminnassa on mukana erilaisia perheitä, opiskelijoita, mielenterveysasioissa tukea tarvitsevia, vanhuksia, eri tavalla sairaita ja vammautuneita, maahanmuuttajia, päihteidenkäyttäjiä, vankeja, seksuaalivähemmistöihin kuuluvia, työttömiä ja kaiken keskellä muistutetaan yhteisestä vastuusta kauempana asuvista lähimmäisistä. (Helosvuori, Koskevesa, Niemelä, Veikkola, (toim.) 2002.)

Kirkkolain mukaan seurakunnassa on oltava diakonian virka. Se voidaan jättää täyttämättä määräaikaisesti vain tuomiokapitulin luvalla.

Hyvinkään seurakunnan diakoniatyö on osa palvelutyön tiimiä. Palvelutyö käsittää Hyvinkään seurakunnassa seuraavat tehtäväalueet: diakoniatyö, yhteiskunnallinen työ, aikuistyö sekä sairaalasielunhoito. Läheisesti palvelutyön kenttään kuuluu perheasiain neuvottelukeskus, jolla on kuitenkin oma johtokuntansa sekä Palveleva Puhelin, jolla on oma toimikunta. (Palvelutyön strategia 2010.)

Diakoniatiimiin kuuluu seitsemän diakoniatyöntekijää, joiden esimiehenä toimii diakoniasihteri. Tiimiin kuuluu myös diakoniatyön pappi. Diakoniatyön eri työaloja ovat mielenterveystyö, monikulttuurisuustyö, päihde- ja kriminaalityö, näkövammaistyö, kehitysvammaistyö, vapaaehtoistyö, Mummon kammarin toiminta, kansainvälinen diakonia, omaishoitajatyö, vanhustyö, perhetyö, Herusten mökin vuokraustoiminta sekä yleinen diakoniatyö mm. asiakkaiden vastaanotto-toiminta. (Palvelutyön strategia 2010.)

Diakoniatiimillä ei ole omaa strategiaa. Diakoniatiimi kuuluu palvelutiimiin, jolla on yhteinen strategia. Se on tehty vuonna 2010.

Hyvinkään seurakunnan palvelutyön perustehtävä: Palvelutyön lähtökohtana ovat rakkauden kaksoiskäskey Matt. 22:34–36 sekä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen määräykset seurakunnan diakoniatyöstä sekä kirkon ja seurakunnan eri strategiat. Palvelutyö auttaa heitä joita kukaan muu ei auta ja jotka ovat muun

avun ulkopuolella. Palvelutyö antaa käytännön teoin hengellistä, henkistä ja aineellista apua. Ihminen kohdataan hänen omassa elämäntilanteessaan. Eri-tyisesti halutaan tavoittaa heitä, jotka ovat työn, sairauden, iän, elämäntilanteen, työn puuttumisen tai muun syyn takia etäällä seurakuntayhteydestä ja syrjässä muusta elämästä. (Palvelutyön visio, 2010)

Seurakuntayhteys on merkityksellinen hyvinkääläisille, seurakunta on ihmisen rinnalla ja läsnä ihmisten elämässä reaaliaikaisesti ja valikoimatta. Ihminen kohdataan kiireettömästi ja hän löytää seurakunnasta rinnalla kulkijan. Ennaltaehkäisevää ja korjaavaa psykososiaalista tukea ja apua tarjotaan sitä tarvitseville. Työssä hyväksi koetut tutut perusmallit ovat tarvittaessa edelleen käytössä. Samalla ollaan avoimia muuttuville tilanteille ja valmiita uusiin ratkaisuihin. Työn kuormittavuuteen löydetään ratkaisuja. Joustavuus ja yhteistyö palvelutyön sisällä ja suhteessa seurakunnan muihin työmuotoihin kasvaa. Vapaaehtoisten osallistuminen kasvaa ja verkostoyhteistyö lisääntyy. Sisäinen ja ulkoinen tiedotus toimii. Kotikäyntityö ja etsivä työ ovat keskeinen osa käytännön työtä. (Palvelutyön strategia 2010.)

Hyvinkään seurakunnan palvelutyön arvot: Työn lähtökohtana ovat usko ja rakkaus Jumalaan sekä rakkaus lähimmäiseen. Ihminen kohdataan arvostavasti ja kunnioittavasti hänen elämäntilanteessaan ja jokaisen itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Työ suuntautuu avoimesti kaikkien auttamiseen ihmisen etnisestä taustasta tai yhteiskuntaluokasta riippumatta. Työssä edistetään eri tavoin ihmisten oikeudenmukaista kohtelua. Toiminta ja tiedotus ovat avointa ja läpinäkyvää. (Palvelutyön strategia 2010.)

Hyvinkään seurakunnan palvelutyön strategia: Lähtökohtana on palvelutyön ja jumalanpalveluselämän välinen yhteys. Nykyisistä toiminnoista säilytetään ja ylläpidetään työtä palvelevat ja eteenpäin vievät mallit, kuten asiakasvastaanotto sekä retki-, leiri-, ja ryhmätoiminta. Vanhustyöhön varataan riittävät resurssit. Työssä analysoidaan jatkuvasti toimintaympäristöä ja ylläpidetään yhteistyötä eri viranomaistahoihin sekä kolmanteen sektoriin ja muihin yhteistyökumppaneihin. Toiminta- ja taloussuunnittelu on jaksotettu ja palvelee sekä työntekijöitä että seurakuntalaisia. Rukous ja hengellinen elämä ovat osa työtä. (Palvelutyön strategia 2010.)

3.3 Arjen hallinnan tukemiseksi tehty työ nuorisotyössä

Hyvinkään seurakunnassa on kaksi **varhaisnuorisotyö**nohjaajan virkaa. Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa varhaisnuorisotyöllä tarkoitetaan työtä 7-14-vuotiaiden tyttöjen ja poikien kanssa eli työtä kouluikäisten kanssa ennen rippikouluikää, joka on 15 vuotta. (Ikäjako poikkeaa Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden tekemän työn ikäjaosta. Heillä nuorisotyö alkaa 13-vuotiaista eli yläkouluun menevistä alkaen.)

Varhaisnuorisotyössä arjen hallinnan tukeminen näkyy sekä työn rakenteissa että tehdyssä työssä. Hyvinkään seurakunnan varhaisnuorisotyön pohjan muodostavat säännöllinen kerho- ja leiritoiminta.

Kerhotoiminta on seurakuntamme diakoniasihtööri Tuija Mattilan sanoin ”*järkevää toimintaa, laillisissa puitteissa, selvin päin*”. Hyvinkään seurakunta tarjoaa 13–14-vuotiaille erilaisia liikunta-, näytelmä- ja kokkikerhoja. Kerhotoiminnan tarkoituksena on ohjata lapsia ja nuoria toimimaan yhdessä, ottamaan toiset huomioon ja oppimaan sosiaalisia taitoja. Erilaisissa liikuntakerhoissa leikit ja pelaaminen opettavat esim. pettymyksen kohtaamista häviön hetkellä, sääntöjen noudattamista, tasapuolisuutta, oikeudenmukaisuutta, anteeksipyyttämistä ja -antamista. Liikuntakerhomme eivät ole kilpailullisia, joten niissä voivat kokea liikunnaniloa ne, jotka haluavat vain ”liikuskella”. Näytelmäkerho tarjoaa edellisten lisäksi mahdollisuuden ilmaista itseään.

Joskus kerhonohtajilta tulee uusia kerhoideoita. Syksyllä 2016 aloitti tyttöjen kauneus- ja hyvinvointikerho, jossa tytöt ulkoilevat, tekevät järkeviä välipaloja ja opettelevat ihonhoitoa mm. ruokakaapin sisällöllä. Kerhonohtajat haluavat olla tukemassa tyttöjen kasvua tytöksi ja mahdollistamassa niiden tyttöjen ihonhoitokeinoja, joilla ei ole varaa hankkia kaupan tuotteita.

Kokkikerhoissa tehdään ruokaa itse alusta asti. Tällä halutaan opettaa lapsia pois einesten käytöstä ja antaa heille jo lapsesta asti vinkkejä edulliseen kotikokkaukseen tulevaisuutta varten omassa kodissa. Kokkikerhojen ohjaajia ke-

hotetaan käyttämään kasviksia ja leipomaan perusleivonnaisia. Nuorisotiimin vihreällä viikolla tehdään ruokaa reilun kaupan tuotteista.

Hyvinkään seurakunnan kerhotoiminta on ilmaista kokkikerhoja lukuun ottamatta. Kokkikerho maksaa 30€ syyskuusta huhtikuuhun, mutta kirkkoneuvoston asettamien tuloarajojen perusteella siitä voi hakea maksuvapautusta. Kerhotoiminta tukee siis myös niitä perheitä, jotka eivät voi laittaa lapsiaan maksullisiin harrastuksiin. Leiritoiminta on maksullista, mutta sitä koskee myös mahdollisuus maksuvapautuksen hakemiseen.

Leiritoiminta on kokonaisvaltaista kasvattamista. Leireillä eletään yhdessä, opetellaan sosiaalisia taitoja, opetellaan huomioimaan toiset, opetellaan kuuntelemaan toisia, selvitetään riitoja, opetellaan pitämään huolta omista tavaroista, opetellaan pukeutumaan järkevästi, peseydytään päivittäin, vaihdetaan vaatteita tarpeeksi usein, syödään säännöllisesti, on ohjattua toimintaa, leikitään vapaasti, nukutaan paljon ja ulkoillaan monta kertaa päivässä. Leirien teemoissa puhutaan ihmisen arvokkuudesta, toisen ihmisen hyväksymisestä, itsestä huolehtimisesta, toisten auttamisesta, toisten ja itsensä hyvästä kohtelemisesta. Kaikki asioita, jotka tukevat lapsen arjen hallintaa.

Hyvinkään seurakunnan varhaisnuorisotyö järjestää kuusi erilaista aikuis-lapsi – leiriä: kaksi äiti-tytär – leiriä, isä-poika – leirin, vanhempi-lapsi – leirin, isovanhempi-lapsenlapsi -päivän ja kummi-kummilapsi – päivän. Näillä leireillä halutaan tukea perheiden jaksamista ja hyvinvointia sekä vahvistaa niiden kykyä toimia yhdessä.

Leireillä työntekijät tekevät osallistujista havaintoja, joiden perusteella joskus herää huoli osallistujasta tai osallistujista. Kuulumme siihen ammattiryhmään, jonka on toimittava, jos näin tapahtuu. Useimmiten tilanteissa riittää keskustelu huoltajan tai huoltajien kanssa. Välillä tilanteet johtavat lastensuojeluilmoituksen tekoon.

Varhaisnuorisotyössä on tärkeä osa kerhonojaajilla ja leirien isosilla. Heille toiminta ko. tehtävissä on tuettua opettelua arjen hallintaan: vastuun ottaminen omasta kerhoryhmästä toisen ohjaajan kanssa, lähteminen kerhoon joka viikko

koko kerhovuoden ajan, kerhon ohjelman suunnittelu ja toteutus, kerhossa tarvittavien tavaroiden tilaaminen tai ostaminen, verokortin hankinta, tilinumeron toimittaminen seurakuntaan, ongelmista ilmoittaminen nuorisotyönohjaajille ja jokaisen lapsen huomioiminen. Heitä opetetaan myös pyytämään apua kerhokummeilta ja nuorisotyönohjaajilta.

Hyvinkään seurakunnassa järjestetään parin vuoden välein sururyhmä lapsille, jotka ovat menettäneet läheisen ihmisen. Nuorisotiimissä on lasten sururyhmäohjaajan koulutus kahdella työntekijällä. Yhdellä on suru- ja eroryhmien ohjaajakoulutus. Hän on keskittynyt eroryhmiin. Kasvatustiimissä lasten sururyhmäohjaajan koulutus on useammalla työntekijällä.

Hyvinkään seurakunta tukee lapsia ja nuoria, joiden vanhemmat ovat eronneet järjestämällä eroryhmän kerran vuodessa. Vanhempien eroa ei määritellä avio- tai avoeroksi, vanhemmat eroavat molemmissa tapauksissa ja se muuttaa lapsen ja nuoren arkea. Eroryhmässä tuetaan lasta ja nuorta löytämään selviytymiskeinoja muuttuneen perhetilanteen aiheuttamiin tunteisiin ja haasteisiin toiminnallisten menetelmien avulla.

Hyvinkään seurakunnassa järjestetään joka toinen vuosi K 12 – kurssi. K-12 -kurssi on suunnattu 11–13 -vuotiaalle tytöille ja pojille. Kurssi on retkeilyä ihmissuhteiden viidakossa. Ryhmän koko voi vaihdella pienryhmästä kokonaiseen koululuokkaan. Kurssin harjoitukset johdattavat meidät miettimään omaa tapamme elää ja toimia erilaisissa tilanteissa kotona, koulussa ja vapaalla. Kursilla tunnistetaan tunteita, opetellaan käyttämään selkeää viestintää, opetellaan kuuntelemaan toisia ja mietitään, miten uusiin ihmisiin olisi helpompaa tutustua. Kurssi kestää 12 tuntia. Aineiston on tuottanut Gordonin Toimivat Ihmissuhteet ry ja PTK ry. K12- ohjaajakoulutuksista ja kurssimateriaalin välittämisestä vastaa Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus – PTK ry, valtakunnallinen varhaisnuorisjärjestö. (PTK ry, 2016.)

Hyvinkään seurakunnan varhaisnuorisotyön yksi työmuoto on tekstaritupu – päivystys. Tekstaritupu on vuonna 2004 alkunsa saanut tekstiviesti – auttamisen muoto, johon kuuluu nykyisin n. 50 eri seurakuntaa. palvelun ylläpitäjäyhteisönä toimivat ev.lut. kirkon paikallisseurakunnat, seurakuntayhtymät, rovasti-

kunnat tai muut alueellista yhteistoimintaa harjoittavat seurakunnat. Toiminnan koulutus- ja koordinoituvastuu kuuluu Poikien ja tyttöjen keskukselle (PTK ry). Tekstaritupu on seurakunnan matalan kynnyksen mobiiliauttamispalvelu alueensa kouluikäisille tytöille ja pojille. Palvelu auttaa ja tukee kouluikäisiä erilaisissa elämäntilanteissa ja erilaisten elämänkysymysten äärellä. Tekstaritupussa yhteydenottajalle tarjotaan mahdollisuutta tekstiviestikeskusteluun nimettömänä ja luottamuksellisesti päivystäjän kanssa. Tukea antavan tekstiviestin tavoitteena on kuulluksi tulemisen ja yhteisen jakamisen kokemus kunnioittaen yhteydenottajan oikeutta tehdä omia ratkaisuja ilman painostusta. Tarvittaessa yhteydenottaja pyritään ohjaamaan edelleen muihin palveluihin. Tekstaritupuun voi ottaa yhteyttä tekstiviestillä, sähköpostilla tai Nettitupu -chatissa. Vastauksen saa kouluaikoina vuorokauden kuluessa. Viesteihin on vastaamassa lähes 250 ev. lut. kirkon kasvatuksen ammattilaista. Hyvinkään seurakunta on toistaiseksi mukana vain tekstaritupussa. (PTK, ry 2016.)

Koulu yhteistyöstä vastaa Hyvinkään seurakunnassa yksi työntekijä. Hänen työnsä painottuu alakouluihin. Koulu yhteistyön suunnittelussa ja työtä tekemässä on yksi nuorisotiimin papeista. Hyvinkään seurakunnan koulu yhteistyö tukee Hyvinkään peruskoulujen uskonnonopetusta, järjestää koulukirkkoja ja päivänavauksia. Päivänavauksissa on usein aiheena se, miten toisia ihmisiä, lähimmäisiä, tulisi kohdella. Teema on yksi arjen hallinnan peruselementeistä.

Koulu yhteistyö järjestää yhteistyössä koulujen ja seurakunnan erityisnuorisotyön kansa erityiskouluille ja – luokille toiminnallisia leiripäiviä seurakuntamme leirikeskuksesta. Leiripäivien tarkoituksena on mm. totuttaa lapsia ja nuoria vierailemaan erilaisissa paikoissa ja erilaisiin päivärytmeihin, mutta kuitenkin tutussa ryhmässä.

Koulu yhteistyöntekijä on ohjannut yhdessä toisen varhaisnuorisotyön ohjaajan kanssa urheilupainotteiselle 7-luokalle K-12 – kurssin kokeilumielessä. Kokemus oli raskas, mutta palaute hyvää. Kun koulussa sattuu kuolemantapaus tai Hyvinkäällä tapahtuu jokin isompi kriisi, otetaan koulu yhteistyöntekijään yhteyttä. Hänen tehtävänsä on järjestää suruhartauksia ja koululaisille mahdollisuuksia puhua asiasta.

Työntekijä kohtaa työssään opettajia, joiden kuuntelevana korvana hän usein toimii. Tätä työtä on viime vuosina ollut yhä enemmän. Tämä on tärkeä osa työtä ja vaikuttaa suoraan lasten hyvinvointiin.

Hyvinkään seurakunnassa on yksi **erityisnuorisotyö**nohjaajan virka. Työssä on toteutettu vuosittain erilaisia pienryhmiä isokoulutuksessa oleville, nuorille yleensä ja tytöille. Ryhmiä on toteutettu yhdessä Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden erityisnuorisotyön kanssa ja oman tiimin työntekijöiden kanssa. Pienryhmien teemat ovat käsitelleet mm. elämän hallintaa, oman itsensä kanssa toimeen tulemistä, ihmissuhteita, päihteitä, tulevaisuutta, elämään liittyviä haaveita, hyvinvointia, talouden hallintaa, oman kodin hankkimista ja hoitoa sekä työpaikan hakua ja työpaikalla käyttäytymistä.

Erytisnuorisotyöhön kuuluu kiinteänä osana koulutyö pienluokkien ja erityiskoulujen kanssa. Koulut ottavat mielellään vastaan tukea. Tätä työtä Hyvinkäällä on tehty yhteistyössä Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden kanssa. Kouluille on annettu tukea luokkien ryhmäyttämisiin ja oppilaiden arjen hallintaan. Oppilaiden kanssa mietitään omaan itseen ja itsetuntoon liittyviä asioita, rikosseuraamuksia, tulevaisuutta, omaa kotia ja omaa elämää; opetellaan selviämään erilaisissa ryhmissä ja sosiaalisissa tilanteissa; opetellaan menemään erilaisiin paikkoihin, esim. seurakunnan leirikeskukseen tai nuorisotiloihin.

Tärkeä osa erityisnuorisotyötä on nuorten henkilökohtainen kohtaaminen. Kohtaamisten sisällöt määräytyvät nuoren elämän tilanteesta ja tuen tarpeen laadusta. Nuoret tarvitsevat tukea kansaneläkelaitoksen, työvoima- ja sosiaalitoimiston kanssa asiointiin, henkilöllisyyspapereiden hankintaan ja pankkiasioiden hoitamiseen. Keskustelutuki koskee kaikkia elämän osa-alueita menneisyyden hyväksymisestä tulevaisuuteen katsomiseen, sosiaalisten suhteiden hoitamisesta seksuaalisuuden kysymyksiin. Nuoria kohdataan siellä, missä nuoret liikkuvat, etsivän työn kautta: kadulla, sosiaalisessa mediassa, seurakunnan toiminnassa, kouluissa ja tapahtumissa.

Yhteistyötahojen kanssa järjestetään vuosittain kaikille Hyvinkään kuudesluokkalaisille Päihdekupla, jossa ala- ja yläkoulun siirtymävaiheessa oleville lapsille annetaan tietoa päihteistä ja terveistä elämäntavoista. Tapahtuma kuuluu Hy-

vinkään peruskoulujen opetussuunnitelmaan. Tapahtuman järjestelyihin ja toteutukseen osallistuvat Hyvinkään kaupungin nuoriso- ja liikuntapalvelut, Elämäni Sankari ry ja Hyvinkään seurakunta. Tämän tapahtuman toteutukseen osallistuvat kaikki nuorisotyönohjaajat.

Vuosittainen tapahtuma on myös Ysiltä elämään, yhdeksäsluokkalaisille tarkoitettu tapahtuma, jonka tarkoituksena on antaa peruskoulusta toisen asteen opiskelijoiksi siirtyville nuorille vinkkejä arjen hallintaan. Järjestelyissä ovat mukana Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijat, työvoimatoimisto, poliisin liikennekasvatus, velkaneuvonta, Elämäni Sankari ry, Hyvinkään kaupungin nuoriso- ja liikuntapalvelut, Hyvinkään seurakunta ja Hyvinkään nuorisoasema. Seurakunnan toimintapisteessä mietitään eri keinoilla sitä, miten ja millaista apua seurakunnasta voi eri elämäntilanteissa saada.

Hyvinkään seurakunnassa on kaksi **nuorisotyö**nohjaajaa, joiden vastuulla on nuorisotyö, jolla Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa käsitetään työ rippikoulun käyneiden kanssa eli n. 15–21-vuotiaiden kanssa. Tosin yli 18-vuotiaat ovat monessa seurakunnassa hyvin pieni vähemmistö. Hyvinkään seurakunta on tässä hieman poikkeus. Meillä on kehitetty vapaaehtoistehtäviä leiri- ja iltatoimintaan, mikä on pitänyt täysi-ikäisiäkin mukana toiminnassa – tosin vähemmistönä he ovat meilläkin.

Nuorisotyönohjaajat sanovat, että heidän työssään arjen hallinta näkyy eniten työn rakenteissa ja ”rivien välissä”. Tällä he tarkoittavat seuraavia asioita. Leiripäivien rytmitys tukee terveitä elämäntapoja. Leireillä mennään ajoissa nukkumaan ja unta tulee riittävästi. Leireillä on yövalvonta tätä tukemassa. Leireillä syödään säännöllisesti ja nuoria kannustetaan syömään hyvin. Ruokavaliot ja ruoka-aineallergiat on huomioitu. Jos nuoren huomataan syövän huonosti, asiasta keskustellaan hänen kanssaan ja tarvittaessa ollaan yhteydessä huoltajiin. Leireillä opetellaan pitämään kiinni aikatauluista. Toisten ihmisten ja ohjeiden kuuntelemista opetellaan yhdessä ja pidetään tärkeänä. Kaikilla leireillä ulkoillaan yhdessä ilman kilpailua leikkimielisesti. Leireillä huolehditaan peseytymisestä ja hygieniasta. Leireillä ollaan koko ajan toisten ihmisten kanssa – opetamme koko ajan elämää yhdessä. Leirielämä on kokonaisvaltaista elämää yh-

dessä, jossa nuorten kanssa tehdään se, mitä opetetaan. Leireillä myös ollaan ja levätään.

Viikkotoiminta tukee rytmillään järkevää vuorokausirytmää. Illat loppuvat ajoissa ja nuoria kehoitetaan menemään kotiin lepäämään. Välillä myös viikkotoiminnassa tarjotaan järkevää ruokaa ja keksi- ja karkkitarjoiluista on luovuttu, ellei ole juhlailta. Nälkäisille on tarjolla aina puuroa. Jos joku ei osaa sitä keittää, häntä opetetaan siihen.

Nuorten keskusteluja kuunnellaan ja esim. valvomista ja pelaamista koskeviin keskusteluihin osallistutaan ja puututaan. Raha-asiat ja varsinkin rahan riittäminen, sen järkevä käyttö ovat yhteisiä puheenaiheita. Terveitä elämäntapoja pidetään esillä. Leirien, rippikoulujen ja nuorteniltojen ohjelmissa pidetään esillä arjen hallintaa tukevia teemoja: olet tärkeä, olet arvokas, arvosta omaa elämääsi ja itseäsi, pidä huolta itsestäsi, jätä elämässäsi tilaa myös olemiselle ja leppämiselle, tulevaisuus, tytöt, pojat, itsetunto, päihteet, mielenterveys, rentoutuminen ja unelmat.

Yksi kirkon nuorisotyön suosituimpia toimintamuotoja on Nuisku – kurssi. Hyvinkään seurakunnan nuorisotiimissä on tällä hetkellä Nuisku – ohjaajapätevyys kolmella työntekijällä. Nuisku - kurssilla opiskellaan ihmissuhdetaitoja nuoren näkökulmasta. Kurssilla vahvistetaan puhumiseen ja kuuntelemiseen sekä ristiriitojen ratkaisemiseen liittyviä taitoja. Kurssilla käsitellään seuraavia aiheita: omat ihmissuhteet, minä – viestien lähettäminen, kuunteleminen ja kuuntelemalla auttaminen, ystävyys ja perheen ihmissuhteet, itsenänsä arvostaminen ja tulevaisuuden suunnittelu, ristiriitojen ratkaiseminen, erilaisuuden kohtaaminen, tunteiden ymmärtäminen. Nuisku kuuluu kansainväliseen Gordon-ihmissuhdetaitokurssien perheeseen, jonka perustaja oli tohtori Thomas Gordon. (Nuorten Keskus ry, 2016.)

Action for life / ÄXäri – kurssin ohjaajapätevyys nuorisotiimissä on kahdella työntekijällä. Kursseja on pidetty pari vuotta. ÄXäri on tarkoitettu 10–17-vuotiaille nuorille. Kurssin tarkoitus on antaa nuorille työkaluja kommunikointiin ja yhteistyöhön ystävien, luokkatoverien, perheenjäsenten ja ympärillä olevien aikuisten kanssa. ÄXäri-kurssin tavoite voi olla tutustuminen ryhmäläisiin tai aiemmin

opittujen ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen yhdessä jo tuttujen ryhmäläisten kanssa. ÄXäri-kurssit on suunniteltu vahvistamaan nuorten käsitystä siitä, miten tärkeää on osata toimia ryhmissä toisten ihmisten kanssa. ÄXäri-kurssit ovat alku jatkuvalla prosessilla kurssin loputtuakin. ÄXäri auttaa havaitsemaan omia tarpeita, mahdollisuuksia itsetunnon ja motivaation vahvistumiseen ja välineitä myönteisen vuorovaikutuksen rakentamiseen. Äxäri -kurssien taustalla on kansainvälinen Action for Excellence International -organisaatio. Se tuottaa tiimityöskentelyyn, vuorovaikutukseen ja johtajuuteen liittyviä koulutusohjelmia ja palveluita sekä aikuisille että nuorille yli 14 maassa. (Nuorten Keskus ry, 2016.)

3.4 Arjen hallinnan tukemiseksi tehty työ diakoniatyössä

Jokainen Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöntekijä tekee ns. vastaanottotyötä arkisin toimistolla ja kohtaa ihmisiä erilaisten huolien keskellä. Tätä kautta jokaisella heistä on asiakaskontakti 18–21-vuotiaita nuoriin, joita he tukevat arjen hallinnan tarpeissa. Monien kysymykset koskevat taloudellisia asioita ja niiden hoitoa, mutta lisäksi on muuta kyvyttömyyttä selvitä arjen asioista: kyvyttömyys pitää asuntoa; kiusatuksi tuleminen; yksinäisyys; psyykkiset ongelmat; perheen kriisit; vuorokausirytmä on sekaisin; ei pysty pitämään työpaikkaa; päihteiden käyttö; parisuhdeongelmat; ei ole turvaverkkoja.

Näiden ihmisten kanssa arjen tukeminen ja rakentaminen aloitetaan yhdessä keskustellen hyvin yksinkertaisista asioista alkaen: mitä ostat kaupasta; mistä löydät ruokaohjeita; joskus kauppaan mennään yhdessä; koti opetellaan siivoamaan; miten peset pyykkiä; miten työpaikalla pitää olla; miten saat rahat riittämään; miten laskun eräpäivän voi siirtää; miten pystyt elämään tässä yhteiskunnassa sen normien mukaan; miten hoidat sosiaalisia suhteita; mistä saat tukea mielenterveysasioihin; otetaan yhdessä yhteyttä velkaneuvontaan, sosiaalitoimistoon, nuorisoasuntoyhdistykseen, etsivään nuorisotyöhön, nuorten pajatoimintaan; hankitaan yhdessä esim. henkilöpaperit.

Tätä työtä tehdään myös perheiden kanssa. Silloin tuki kohdistuu välillisesti kotona asuviin 13–21-vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin. Asiakkaina on paljon yksinhuol-

tajaäitejä. Vanhemmuuden tukemisen kautta tuetaan lapsia. Seurakuntamme diakoniatyön asiakkaina on jonkin verran sosiaalitoimen jälkihuollon asiakkaita. He saattavat tulla vastaanotolle aluksi ohjaajiensa kanssa ja jatkavat sitten käyntejä yksin.

Diakoniatyöntekijät sanovat monien asiakkaiden kertovan, että seurakunnan diakoniatyön asiakkaaksi tulolle on matala kynnyks. Vastaanotolle voi tulla ilman lähetettä ja palvelu on kaikille ilmaista. Ihminen huomioidaan kokonaisvaltaisesti niin, että palveluverkkosuunnitelman saan yhdestä paikasta.

Diakoniatyöntekijät osallistuvat vuosittain rippikoulurundiin. Rundissa he tapaavat kaikki Hyvinkään seurakunnan ko. vuoden rippikoululaiset, jotka saavat tietoa ja kokemuksia siitä, mitä diakoniatyö on ja kenelle diakoniatyön apu on tarkoitettu. Jos nuoret kuuntelevat edes vähän, kohtaaminen on heidän tulevaisuuttaan ajatellen merkittävä. Sillä jos elämässä tulee avun ja tuen tarve, jokaisesta seurakunnasta löytyy diakoniatyöntekijä ja apu ja tuki koskee kaikkia – myös kirkkoon kuulumattomia.

Diakoniseen **perhetyöhön** on nimetty Hyvinkään seurakunnassa yksi työntekijä. Hänen työhönsä kuuluvat diakoniset perheleirit ja Herusten mökin leiripäivät. Leiriläiset ovat esim. 19–21-vuotiaita äitejä. Leiriläiset valitaan hakijoiden joukosta niin, että löydettäisiin eniten apua tarvitsevat. Leirien ohjelmat tukevat arjen hallintaa.

Perhetyöllä on Hyvinkään kaupungin perhekuntoutuksen kanssa projekti, jossa puoleksi vuodeksi valitaan neljästä viiteen perhettä, joille tehdään oma HOPS. Perheiden vanhemmat ovat 18–21-vuotiaita. Toiminnan tavoitteena on tukea perheiden arjen hallintaa, päivärutiineja ja perheen dynamiikkaa. Perheet tulevat aluksi tiettyyn paikkaan, jossa heitä ohjataan arjen toimissa: tehdään lapsille aamupala; viedään lapset ulos; syödään lounas; nukutaan päiväunet; syödään välipala; leikitään; tehdään päivällinen. Vähitellen perheet siirtyvät tekemään asioita koteihinsa, joissa työntekijät ovat heidän kanssaan koko ajan lyhenevän ajan. Näissä päivissä nähdään perheiden lisätuen tarve ja ne johtavat välillä lastensuojeluilmoituksen tekemiseen.

Perhetyöntekijä vierailee kaksi kertaa kuukaudessa Pikku Veturissa, joka on Hyvinkään kaupungin toimintapiste lapsiperheille. Vierailu tapahtuu perhekerhoissa, joissa on ensimmäisen lapsensa saaneita äitejä tai isojen perheiden äitejä. Äideillä on haasteita jaksamisen kanssa.

Diakonisen perhetyön asiakkaat ovat usein 18–21-vuotiaita. He saavat ammattiapua, mutta heiltä puuttuvat turvaverkot. Tuttavat, kaverit ja isovanhemmat asuvat muualla, heillä on itselläänkin ongelmia tai he ovat työelämässä.

Diakoninen perhetyö tekee laajaa yhteistyötä kaupungin perhetyön, lastensuojelun, perhekuntoutuksen, nuorten psykiatrisen yksikön, koulujen, oppilaitosten, koulukuraattorien, nuorisoseuran, Pikku Veturin ja nuorten lähipiirin kanssa. Seurakunnan sisällä yhteistyökumppaneita ovat lapsi- ja perhetyö sekä varhaisnuorisotyö.

Diakoninen **mielenterveystyö** on Hyvinkään seurakunnassa nimetty yhdelle diakoniatyöntekijälle. Samalle henkilölle kuuluu myös työ omaishoitajien kanssa.

Työssä ei erikseen järjestetä toimintaa 13–21-vuotiaille, mutta toiminnassa on mukana 18–21-vuotiaita nuoria aikuisia. Mielenterveyskuntoutujille järjestetään retkipäiviä ja leiri. Työntekijä vierailee Metsolan palvelukodissa sekä Riihimäenkadun työsalilla. Molemmissa on kerran kuukaudessa seurakunnan ryhmä, jossa keskustellaan omista asioista, hengellisistä asioista ja molemmissa on hartausosio. Työn vahvuus on yksilötyössä. Työntekijä osallistuu myös seurakunnan sururyhmien ohjaamiseen.

Työmuodon yhteistyötahoja ovat FinnFami, Mielenterveysyhdistys Verso, psykiatrian yksikkö, sosiaalitoimi, velkaneuvonta, Hyvinkään Setlementtiyhdistys ja Hyvinkään Seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry.

Kehitysvammatyö on nimetty Hyvinkään seurakunnassa yhdelle diakoniatyöntekijälle. Nuorille kehitysvammaisille ei ole omia ryhmiä, mutta heitä osallistuu muihin kehitysvammaisille tarkoitettuihin ryhmiin, leireille ja rippikouluihin. Heidän kanssaan tehtävässä työssä olisi tarve tukea asumista, mutta laki itseään-

räämisoiikeudesta estää kotikäynnit, ellei niistä ole sopimuksia. Nuorilla kehitysvammaisilla on elämässä samoja haasteita kuin muillakin nuorilla: henkinen, sosiaalinen ja hengellinen hyvinvointi ovat haastavia ja parisuhteissa on kiemuroita.

Vapaaehtoistoiminnan koordinointi on osoitettu Hyvinkään seurakunnassa yhdelle diakoniatyöntekijälle. Vapaaehtoistyössä ei varsinaisesti tueta nuorten itsensä arjen hallintaa vaan keskitytään toisten ihmisten auttamiseen, mutta työntekijä tekee työssään arjen hallintaa tukevaa työtä. Hän on osallistunut projektiin nimeltä Lapanen, jossa koulun sosiaaliohjaajan kanssa tuettiin oppilaita, jotka olivat yksinäisiä tai joilla oli sosiaalisia ongelmia. Työntekijä osallistui koulun vanhempainiltoihin ja oppilashuoltoryhmiin.

Vanhustyössä ei luonnollisestikaan kohdata nuoria sen toimintaryhmissä, mutta myös vanhustyöstä vastaavalla diakoniatyöntekijällä on nuoria yksilötuetta-
via.

Monikulttuurisuustyö on nimetty Hyvinkään seurakunnassa yhdelle diakoniatyöntekijälle. Työssä kohdataan perheitä, joille järjestetään leirejä ja retkiä. Toiminnan tarkoituksena on tarjota perheille mahdollisuus olla yhdessä ja ohjelmassa on osioita, jotka antava vanhemmille eväitä hallita arkea. Maahanmuuttajille on järjestetty nuorten parien leirejä. Toinen avioparista on asunut Suomessa jo kauemmin, toinen on tuotu Suomeen puolisoiksi. Heitä halutaan tukea kotoutumisen ja yhteisen elämän aloittamisen haasteissa. Maahanmuuttajien parissa tehdään myös naistyötä. Toimintaan osallistuvilla naisilla on lapsia ja tätä kautta tuetaan lasten ja nuorten perheitä.

Päihde- ja kriminaalityö on Hyvinkään seurakunnassa nimetty yhdelle diakoniatyöntekijälle. Seurakunnalla ei ole omia ryhmiä vaan nuorten arjen hallinnan asioissa diakoniatyöntekijä on vahvasti verkostoitunut kaupungin muiden toimijoiden kanssa ja nuoria tuetaan yhteistyössä. Työ on yhdessä nuoren kanssa arkirytmien etsimistä; ravintoasioista keskustelemista; itsestä huolehtimisen opettelu; talousasioiden selvittelyä; psyykkisen tasapainon tukemista; päihteiden käytön miettimistä; elämän hallinnan palikoiden etsimistä; opiskelupaikan tai pajapaikan etsimistä.

Diakoniatyöntekijä kuuluu kaupungin yhteistyöelimeen HOPEen, jossa käsitellään nuoria aikuisia (18-29v) koskevia asioita. Yhteistyötahoja ovat kaupungin etsivätyö, seurakunnan erityisnuorisotyö, sosiaalitoimen jälkihuolto, HOPE, nuorisopoliklinikka, nuorisoasema, koulukuraattorit, kouluterveydenhoitajat, kaupungin nuorisopalvelut ja kaupungin nuorisopalveluiden sosiaalisen vahvistumisen projekti.

3.5 Nuoret ja tukiprosessi

Suurin osa nuoristamme voi hyvin. Tämä unohtuu helposti, koska julkisuuden keskusteluissa nostetaan esille heidät, joilla on elämässä haasteita tai jo ongelmia. Minun mielestäni on hyvä, että haastavien nuorten tilanteesta puhutaan ja heidän kanssaan työskennellään. Samalla pitäisi kuitenkin muistaa se, että hyvinvoivalla nuorella on myös aikuisen nälkä ja heidän kanssaan pitää työskennellä, ettei hyvinvointi muuttuisi pahoinvoinniksi. Pärjäävän nuoren elämässä voi olla myös haasteita: koulu-, opiskelu- ja harrastuspaineet; vanhempien avioero ja sen myötä kahden kodin kansalaisuus; oman identiteetin löytyminen; aikuiseksi kasvaminen; vastuun ottaminen omista asioista ja tulevaisuuden suunta.

Näitä elämässä ihan ok pärjääviä nuoria on suurin osa Hyvinkään seurakunnan toiminnassa mukana olevista nuorista. Heitä tavataan leireillä, isoskoulutuksessa, kerhonohjaajina ja nuorten iltatoiminnassa. Vaikka heidän elämänsä sujuu ihan hyvin, heillä on silti valtava tarve jutella elämästään. Tässä keskustelujen aiheita omasta illastani talven after schoolissa (avoin nuortenilta): uskallanko hakea kesätöitä ulkomailta; olemme huolissamme yhdestä kerholaisestamme; en haluaisi kasvaa aikuiseksi – vastuu pelottaa; perheemme muuttaa taas; ylioppilaskirjoitukset jännittävät ja stressaavat; siskoni kanssa on ongelmia kotona; olen vähän uupunut; mitäs jos en vieläkään saa opiskelupaikkaa. Nämä nuoret eivät rumenna tilastoja, heidän kysymyksensä ovat normaaleja kasvuun kuuluvia asioita, mutta he tarvitsevat tukea. Heidät on tärkeä kohdata, heidän asiansa on tärkeää kuulla ja ottaa vakavasti. Tätä osaa nuorista olisi helppo tukea ennaltaehkäisevästi arjenhallinnan erilaisilla ryhmillä.

Osa näistä nuorista ja osa niistä nuorista, joiden eteen elämä on jo tuonut haasteita, tahtovat keskustella yksityisesti nuorisotyönohjaajan kanssa. Yleensä he ilmaisevat keskustelutarpeeksi ”yhden jutun” tai jonkun helpohkon asian - jos sellaista ylipäättään on – mutta sellaisen, jossa ei tarvitse paljastaa itsestään ja ajatuksistaan kovin paljon, esim. koulu- tai kaveriasiat. Muutamien tapaamisten jälkeen saattaa avautua isompia vyyhtejä, joiden takaa löytyy esim. pidempiaikaista koulukiusaamista, yksinäisyyttä, ongelmia perheessä ja oireita masennuksesta. Osalle riittää keskustelu nuorisotyönohjaajan kanssa, osasta on pakko tehdä lastensuojeluilmoitus, osa on pakko ohjata eteenpäin esim. nuori-soasemalle, josta saa psykologista ja lääketieteellistä apua. Välillä konsultoimme nuorten asioissa diakoniatiiimin jäseniä ja ohjaamme heitä diakoniatyön asiakkaiksi. Osa nuorista haluaa jatkaa muusta tuesta huolimatta edelleen nuorisotyönohjaajan tapaamista. Varsinkin erityisnuorisotyönohjaajalla on nk. tukinuo-ria, joita hän tapaa säännöllisesti ja tapaamisissa käydään tavoitteellisesti läpi elämän eri osa-alueita nuoren elämäntilanteesta riippuen. Nuorisotiimillä ei ole mitään yhtenäistä linjaa, kaavaa tai tavoitteita nuorten tapaamisille ja tuelle. Jokainen työntekijä toimii omien vahvuksiensa ja yksittäisen nuoren tarpeiden pohjalta.

Diakoniatyöntekijöiden vastaanotolle tullaan ensimmäisen kerran pääsääntöisesti taloudellisten vaikeuksien takia. Välillä näyttää siltä, että evankelisluterilaisen kirkon diakoniatyö on kuntien sosiaalitoimen jatke ja jotkut diakoniatyöntekijät sanovat sarkastisesti, että taloudellinen avustaminen pitäisi lopettaa. Asia ei tietenkään ole niin mustavalkoista. Haastattelemistani Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöntekijöistä moni sanoi, että talous on miltei poikkeuksetta syy tulla diakoniatyön päivystysvastaanotolle, mutta kun asiakassuhde kehittyy ja talousasiat alkavat selviytyä, ihmiset alkavat puhua elämänsä muistakin asioista ja hakea niihin tukea. Näitä asioita ovat esim. parisuhdeasiat, seksuaalinen identiteetti, lasten kasvatusta, nuorten perheiden juurettomuus ja uupumus ilman tukiverkkoja, työttömyys, koulutuspaikkaa vaille jääminen, yksinäisyys, päihde- ja peliongelmat ja mielenterveysongelmat.

Kun asiakas tulee Hyvinkään seurakunnan diakoniatyöntekijän vastaanotolle, hänen elämäntilanteensa halutaan nähdä kokonaisuutena. Hänelle tehdään

tarvittaessa palveluverkkosuunnitelma. Tosin siitä ei käytetä tätä nimeä vaan ajatuksena on, että ihminen saa palvelua elämänsä kaikissa tilanteissa. Kun henkilö tulee Hyvinkään seurakunnan diakoniatyön vastaanotolle, hänelle esitetään seuraavat kysymykset. 1. Miksi tulit? – Mikä on asia? Kirkon diakoniatyöstä sanotaan, että siellä mikään inhimillinen ei ole vierasta. Diakoniatyön vastaanotolle voi oikeasti mennä minkä tahansa asian kanssa. 2. Mistä tiesit tulla tänne? Kehottiko joku tulemaan tänne? Neuvoiko joku tulemaan tänne? Mistä löysit tiedon? Mistä tiesit, että tänne voi tulla? 3. Mitä olet itse tehnyt asiallesi / asioillesi? Tällä kysymyksellä kartoitetaan asiakkaan tilannetta ja sitä, mitä asioille on vielä tehtävissä vai onko kenties kaikki tarvittava jo tehty ja nyt on aika odottaa. 4. Mitä joku muu on tehnyt? Tällä kysymyksellä kartoitetaan asiakkaan tilannetta ja sitä, mitä asioille on vielä tehtävissä vai onko kenties kaikki tarvittava jo tehty ja nyt on aika odottaa. 5. Mitä vielä pitäisi tehdä? Tällä kysymyksellä kartoitetaan asiakkaan tilannetta ja sitä, mitä asioille on vielä tehtävissä vai onko kenties kaikki tarvittava jo tehty ja nyt on aika odottaa. 6. Kuka sen tekee? Onko asiakkaalla kykyä ja voimavaroja hoitaa asia itsenäisesti vai tarvitseeko hän tukea? 7. Diakoniatyöntekijä täyttää / kirjoittaa puoltolausunnon / lastensuojeluilmoituksen / osallistuu verkostopalaveriin. Tai diakoniatyöntekijä ohjaa sanallisesti / kirjoittaa ohjeet, mitä asiakkaan pitää tehdä. Tai lähdetään yhdessä asioimaan. Tai tehdään kaikki tämä. Se, mitä tarvitaan. Hyvinkään seurakunnan verkostoyhteistyökumppaneita ovat esim. KELA, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy, työelämäpalvelut, sosiaalitoimi, psykiatrian yksikkö, sairaala, kirkon diakoniarahasto, tukikummit ry, Sipilä – säätiö. 8. Sovitaan jatkotapaaminen tarvittaessa. 9. Keskustelun lisäksi voidaan antaa aineellista apua: osto-osoitus, ruokakassi, vaatteita, lahjakortti b) sielunhoitoa ja rukousta 10. Kerrotaan seurakunnan muusta toiminnasta ja annetaan esitteitä. Diakoniatyön kautta tulee esim. varhaisnuorten leireille lapsia, joilla ei ole muita mahdollisuuksia lomailuun. 11. Kaikki edellä mainitut asiat kirjataan diakoniatyön asiakasrekisteriin, joka on Status – tietojärjestelmässä. Ainoat paperilla olevat tiedot ovat asiakkaan allekirjoituksen vaativat Suostumus arkaluontoisten tietojen tallentamiseen ja muuhun käsittelyyn – lomake sekä Suostumus tietojen hankkimiseen muista tietolähteistä – lomake. (Tuija Mattila, 2015)

3.6 Nelli, Maisa ja Katri

Seuraavien tarinoiden henkilöiden nimet on muutettu eivätkä ne ole välttämättä tapahtuneet alun perin opinnäytetyön kirjoituspaikkakunnalla.

Nelli on 21-vuotias nuori nainen. Työtoverini on tuntenut hänet alle kouluikäisestä saakka. Nelli on aina ollut pärjäävä nuori nainen ja toiminut seurakunnassa ja muissakin nuorten jutuissa alakouluikäisestä saakka. Muutama vuosi sitten hän alkoi näyttää alakuloiselta ja pyysi saada keskusteluapua työtoveriltani. Keskusteluissa esiin nousivat vanhempien avioero Nellin ollessa murrosikäinen ja välillä rästiin jäävät opiskeluun liittyvät tehtävät. Nelli osallistui työtoverini ohjaamana nuorten eroryhmään. Vanhempien ero ei kuitenkaan ollut kevyt asia, vaikka se oli aluksi tuntunut helpottavalta vanhempien riitojen takia.

Myöhemmässä vaiheessa ongelmana oli asuinkumppanin kanssa viilennyt seurustelu, jonka Nelli sai päätettyä ja kumppani muutti pois Nellin asunnosta. Kumppanin tavaroiden asunnosta keräily vei kuitenkin kuukausia. Pian kuvioihin astui uusi rakkaus ja kaiken olisi luullut olevan hyvin. Työtoverini alkoi epäillä, että Nellillä on lievää masennusta ja ohjasi tämän nuorisoasemalle, jossa ko. diagnoosi tehtiin, aloitettiin mielialalääkitys ja tarjottiin psykologin keskusteluapua. Jo heti nuorisoaseman käyntien alettua Nelli sanoi, että hän haluaa tavata edelleen myös työtoveriani. Valitettavasti työntekijä nuorisoasemalla vaihtui jatkuvasti eikä Nelli kokenut saavansa sieltä tarvitsemaansa tukea ja lopetti käynnit. Työtoverini luona hän kävi melko säännöllisesti ja puhui mieltään painavista asioista avoimesti.

Nelli valmistui ammattiin ajallaan, mutta ei saanut vakituisia töitä. Hän oli lopettanut mielialalääkityksen. Uusi suhde kariutui. Työtoverini sanoo, että Nelli on muuten oma itsensä, mutta on hieman hidasliikkeisempi kuin ennen. Nellillä on ollut vaikeuksia hahmottaa rahan käyttöä, saada laskut maksettua ajallaan sekä hakea työttömyyskorvausta. Hän on ollut pitkiä aikoja ilman tuloja. Työttömyyskorvauksen hakeminen on ollut normaalia mutkikkaampaa, koska Nelli on välillä ollut yksittäisiä päiviä töissä. Työttömyyskorvausasioissa työtoverini on ohjannut Nellin Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiön työntekijöiden luokse. Raha-asioissa hän on itse hakeutunut seurakunnan diakoniatoimistoon.

Kun ruoka on lopussa, hän osaa hyödyntää paikallisia ruuanjakopisteitä. Hän osaa hyödyntää Hyvinkään ohjaamon palveluita. Työtoveriani hän ei tapaa enää säännöllisesti, mutta nähdessään he vaihtavat kuulumisia ja käyvät joskus kahvilla. Nelli on hakenut jatko-opiskelupaikkaa, ja hän on saanut kesätyöpaikan koko kesäksi. Hän on käynyt nuorempana seurakunnan ”Mun elämä” –kurssin, mutta sanoo, että siitä olisi hyötyä juuri nyt, kun opettelee itsenäistä elämää ja ymmärtää, mitä itsenäinen elämä vaatii.

Maisa ja Katri, äiti ja tytär, olivat äiti-tytär – leireillä monena vuonna. On mielenkiintoista, että he tulivat vuosi toisensa jälkeen, sillä sama kuvio toistui aina, paitsi viimeisenä vuonna. He eivät koskaan istuneet vierekkäin. Katri istui aina isosten kanssa. Maisa yritti aina paeta yhteisistä tilanteista. Jos oli leikkejä, hän yritti lähteä lenkille. Jos oli äiti-tytär – askartelua, hän yritti liueta lepäämään. Minä ja työtoverini estimme sen. Takki laitettiin naulakkoon, päiväunet siirrettiin lounaan jälkeen, ja äiti ohjattiin toimimaan oman lapsen kanssa. Ei siitä toiminnasta tullut mitään muuta kuin riitaa ja lapselle moitteita. Teimme heidän äiti-tytär – paristaan kolmikon eli siihen lisättiin 16–17 –vuotias isonen ohjaamaan työskentelyä. Tämä toistui vuosi toisensa jälkeen. Joskus olisi mieli tehnyt sanoa, että te ette mahdu leirille. Kunnes sitten tuli se viimeinen kerta. Muistan vieläkin, miten hauskaa heillä oli. Tuotos, joiden ulkonäöllä ei käytännössä ole mitään merkitystä, oli edelleen kamalan näköinen, mutta heillä oli hauskaa keskenään. He nauroivat päät takakenossa. Näen sen vieläkin mielikuvissani. He istuivat vierekkäin, halasivat välillä toisiaan ja nauroivat.

4 VAPAAEHTOISTYÖ

Lokakuussa 2015 diakonia- ja nuorisotiimit kokoontuivat yhteiseen työskentelyyn, jossa aivoriihityöskentelyn avulla haettiin mahdollisia uusia toimintamuotoja tukea yhdessä hyvinkääläisiä nuoria arjen hallinnassa. Työskentelyssä mietittiin myös sitä, mitä noista toiminnoista vapaaehtoiset voisivat ohjata kokonaan, missä he voisivat olla työntekijän työparina tai, onko jotain sellaista toimintaa, johon vapaaehtoisia ei voi ottaa lainkaan mukaan. Merkittävää vapaaehtoisten käytössä työssä oli se, että yksikään ryhmä ei sulkenut vapaaehtoisia pois min-

kään toiminnan toteuttamisesta eli tahtotila vapaaehtoisten käyttöön työssämme on vahva.

Vakiintuneen määritelmän mukaan vapaaehtoistyö on yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen hyväksi tehtyä toimintaa, josta ei saa rahallista korvausta, joka tehdään ilman pakkoa ja jota ei pidetä velvollisuutena perhettä tai sukua kohtaan. Vapaaehtoistyössä ”palkka” nousee siitä hyvästä mielestä ja merkityksellisyydestä mitä itse saa vapaaehtoistoiminnasta ja toisten auttamisesta. Ihmiselle tekee hyvää tehdä hyvää. Vapaaehtoistyö on parhaimmillaan palkitsevaa ja henkisesti rikastuttavaa. Siinä voi kehittyä, oppia uusia asioita, kasvaa ihmisenä ja tutustua uusiin ihmisiin. Toiminnasta, jota vapaaehtoistyöntekijä tekee tai ohjaa, on aina vastuussa seurakunnan palkattu työntekijä.

Vapaaehtoistoiminnan toimijoita on Suomessa ja Hyvinkäälläkin paljon. Kirkon vapaaehtoistoiminnan linjauksen mukaan kirkon vapaaehtoistoiminnan tehtävänä on kutsua ihmisiä osallisuuteen rakkauden ja vastuun yhteisössä ja tarjota mahdollisuus antaa aikaansa ja osaamistaan yhteiseen käyttöön. Vapaaehtoistoiminta ei ole niinkään erillinen toimintamuoto kirkossa vaan seurakuntalaisten toiminta yhteisön hyväksi on monille kutsumusta elää kristittyinä. Kirkon työ ei ole vain työtä seurakuntalaisille tai heidän puolestaan vaan työtä yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Vapaaehtoiset ja työntekijät ovat tasavertaisia toimijoita ja työntekijät tukevat vapaaehtoisia heidän toiminnassaan.

Vapaaehtoistoimintaa ei ole syytä lähestyä etupäässä vähenevien taloudellisten resurssien paikkaajana vaikka sekin ajaa työntekijöitä miettimään työn resursseja ja etsimään uusia ratkaisuja työn toteuttamiselle. Kyse on ennemminkin jäsenten osallisuudesta seurakunnassa ja kohtaamisten mahdollisuudesta. Vapaaehtoistoiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä ja kutsuu uusia ihmisiä mukaan. Osallisuus toteutuu, kun seurakuntalaisella on tilaa toimia ja olla mukana seurakuntayhteisön rakentamisessa. Vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen haastaa asennemuutokseen ja toimintakulttuurin kehittämiseen laajemminkin ja avaamaan myös työntekijän roolia ”kaiken tekijästä” rohkaisijaksi, innostajaksi ja ”uuden mahdollistajaksi”. Näin seurakunnasta tulee työntekijäkeskeisestä enemmän seurakuntalaiskeskeinen.

Vapaaehtoistoiminta ja sen vahvistuminen on olennainen osa seurakunnan elämää ja monipuolista toimintaa. Hyvinkään seurakunnan toimintalinjaus 2016–2020 nostaa esille jäsenyyden vahvistamisen ja seurakuntalaisten innostamisen vapaaehtoistoimintaan ja tukemisen siinä. Vapaaehtoistoiminnalle on taattava riittävät resurssit. Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja hyvä hoitaminen edellyttää, että koko organisaatio on siinä mukana ja näkee vapaaehtoistyön merkityksen. Ilman vapaaehtoistyöntekijöitä kirkko ei toimisi edes nykyisellä tavallaan. (Vapaaehtoistyön toimintaohje, 2017.)

Aivoriihiyöskentelyssä diakonia- ja nuorisotiimin työntekijöitä pyydettiin ryhmissä miettimään mahdollisia uusia toimintatapoja, joiden avulla voitaisiin yhdessä tukea hyvinkääläisiä nuoria kohti parempaa arjen hallintaa. Työntekijöiden piti työskentelyn aikana miettiä myös sitä, mitä toimintoja vapaaehtoiset voisivat toteuttaa keskenään ilman työntekijöitä, mitä työntekijöiden työpareina ja mikä toiminta olisi sellaista, joka olisi vain työntekijöiden toteutettavissa.

Työntekijöiden mielestä vapaaehtoiset voivat toteuttaa keskenään tuetusti seuraavia toimintamuotoja: kodinhoito-, kokkaus- ja siivouskurssit; mentorointi palvelu itsenäistyneille nuorille; talousneuvonta; liikuntaryhmiä; arjen rytmi- ja itsetunnon vahvistamis- kurssit; nuorisokummina toimiminen; kehitysvammaisen kaverina toimiminen; nuorten perheiden perheystävänä toimiminen.

Vapaaehtoiset työntekijän työparina vapaaehtoiset voisivat toimia seuraavissa toimintamuodoissa: leiri aikuistuville nuorille; neuvontapiste; ohjausta netissä; nuoriso-vanhus – asunnot; työkokeilut; vertaisryhmät; säästö- ja lainaryhmät; vanhemmuuden tuki – kuinka olen teinin vanhempi – kurssit; ihmissuhdekurssi; ihmissuhdeohjaus; ohjausta seurustelu- ja parisuhteisiin positiivisesta näkökulmasta; voimaannuttavan valokuvakuvauksen käyttö; katupäivystäjät; sururyhmät 13–16- ja 16–21-vuotiaille; toiminnasta tiedottaminen; nuorten vanhempien elämänkoulu; nuorilta vanhuksille – ryhmiä.

Ryhmien tuotoksissa nousi esille vahvasti se, että oli kysymys vapaaehtoisten itsenäisestä toiminnasta tai työntekijän työparina toimimisesta, toimintaa täytyy koordinoida, vapaaehtoisia täytyy kouluttaa, tukea ja palkita ja heille täytyy olla työnohjausta. Tämä ei ole mahdotonta, mutta se vaatii molemmilta tiimeiltä työn

uudelleen ajattelua, työn tekemisen tapojen muuttamista, yhteistä suunnittelua ja asioiden ylöskirjaamista. Esimiesten roolin työn aloittamisen alkuvaiheessa on oltava vahva ja johtava.

5 KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Hyvinkään seurakunnassa tehdään arjen hallintaa tukevaa työtä. Työntekijät toteuttavat erilaisia ryhmiä, kohtaavat yksilöitä ja arjen hallinnan tukea on jo itsessään työn sisällä ja rakenteissa. Lokakuun tiimipäivässä 2015 osa ryhmistä toi esille niitä hyviä käytänteitä ja vahvuuksia, joita Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimien välisessä työssä jo on. Työmuodoista he luettelivat erilaiset perheleirit, joihin diakoniatyö voi ohjata asiakkaitaan. Diakoniatyön perhe- ja maahanmuuttajaleireillä on välillä mukana kasvatustiimin työntekijöitä. Teemme yhteistyötä asiakasasioissa. Diakoniatyö osallistuu kaikille rippikoululaisille tarkoitettuun rippikoulurundiin. Näin melkein koko 15-vuotiaiden ikäluokka saa tiedon diakoniatyön palveluista.

Ryhmät pohtivat tuossa päivässä sitä osaamista, mitä tiimeillä on, kun on kyse nuorten arjen hallinnan tukemisesta. Työntekijöillä on tietoa nuoren kehityksestä ja kasvusta; työntekijät tuntevat Hyvinkään kaupungin ja seurakunnan palvelujärjestelmät; me osaamme kohdata ihmisen ammatillisesti, mutta lämpimästi; uskallamme ottaa asioita puheeksi ja puuttua niihin; osaamme asettaa nuorille rajoja; meillä on kokemusta ja tietämystä kriisityöstä; olemme organisoinnin, suunnittelun ja toteutuksen ammattilaisia; meillä on työkokemusta; työntekijöiden oma arjen hallinta on kunnossa.

Mitään yhteisiä selkeästi sovittuja yhteistyön muotoja tiimien välillä ei ole. Se, mitä diakonia- ja nuorisotiimien välillä työssä tapahtuu, on yksittäisten työntekijöiden yhteydenottoja puolin ja toisin. Seuraavasta kappaleesta voisi päätellä, että joillakin työntekijöillä on yhteistyöhön tarvetta ja halua. Yhteistyön organisoitu käynnistäminen olisi järkevää asiakkaidemme ja myös kirkon tulevaisuuden näkymien kannalta.

Aivoriihityöskentelyn yhteydessä osa ryhmistä toi esille sellaisia asioita, jotka vaatisivat kehittämistä ja vahvistamista Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimien välillä. Kannanotossa mainittiin, että tiimien väliset olemassa olevat hyvät käytänteet voisi kirjata ylös ja niitä pitäisi välillä palata pohtimaan ja päivittämään. Voisimme keskustella siitä, mitä erityisosaamista eri työntekijöillä on esim. nuorten mielenterveyttä, surua, vanhempien eroja koskevista asioista. Palvelunohjauskäytäntöjä pitäisi käydä yhdessä läpi. Tietoa toisten työmuotojen palveluista ja toisten toiminnasta täytyy lisätä ja yhteistyötä pitää vahvistaa. Työntekijöiden pitäisi ohjata ihmisiä rohkeammin toistemme luokse, kun tilanne sitä vaatii.

Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimit eivät tee varsinaisesti päälekkäistä työtä arjen hallinnan tukemisen saralla. Diakoniatiimi ja erityisnuorisotyö keskittyvät jo työnkuvansa mukaisesti enemmän korjaavaan työhön, muu nuorisotiimi ennaltaehkäisyyn. Sitä, onko tiimeillä ja työntekijöillä halua ja tahtoa kehittää yhteistä toimintaa, en tajunnut tässä opinnäytetyössä tutkia.

Opinnäytetyön tekijänä ajattelen yhteistyön kehittämisestä seuraavaa. Yhteistyön tekeminen ja kehittäminen on jokaisen yksittäisen työntekijän vastuulla, mutta sen pitää olla aluksi esimiesten käynnistämää ja koordinoimaa niin, että työ on varmasti yhteistä, koordinoitua, uudet työtavat yhdessä mietittyjä ja ja kaantuvat tasaisesti eri työntekijöille. Nuorten arjen hallintaa tukevalle työlle on tarve ja sen tekeminen on järkevää sekä yhteiskunnallisesti että inhimilliseltä kannalta katsoen.

Seurakuntien työ päivänavausten osalta kouluissa vaikeutuu. Mietimme, miten oppilaat oppivat tuntemaan seurakunnan työntekijöitä ja miten markkinoimme jatkossa vapaa-ajan toimintaamme. Voisimme vakavasti miettiä arjen hallintaa tukevien toimintojemme tarjoamista kouluille. K-12-, NUISKU- ja äXäri – kurssit ovat juuri sitä, mistä uusi opetussuunnitelma puhuu: laaja-alaista osaamista, jonka tavoitteisiin kuuluvat vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot. Lisäksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin sisältyvät kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. (Opetussuunnitelma, 2016)

Viimeisten vuosien aikana on käyty keskustelua nuorten mielenterveysongelmista, niiden tunnistamisesta ja ennaltaehkäisystä. Seurakunnan työntekijät eivät pysty hoitamaan mielenterveysongelmia, mutta voimme tukea nuorten mielenterveyttä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Friends – ohjelma on lapsille ja nuorille suunnattu ahdistusta ja masennusta ennaltaehkäisevä ja mielenterveyttä edistävä ryhmämuotoinen ohjelma. Sen tarkoituksena on tarjota lapsille ja nuorille konkreettisia työkaluja ahdistusta ja stressiä aiheuttavista tilanteista selviytymiseen. Tunne-, ongelmanratkaisu- ja sosiaalisten taitojen opettelu on keskeisessä roolissa. Ohjelma kiinnittää huomiota kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, jossa yhdistyvät konkreettisella tavalla keho, mieli ja käyttäytyminen. Ohjelma sisältää 10 viikoittaista tapaamista sekä kaksi myöhemmin järjestettävää kertaustapaamista. Ohjelma haastaa mukaan myös perheet. Suomessa koulutusoikeudet omistaa Aseman Lapset Ry. Koulutus kestää päivän ja tuolla yhdellä koulutuksella voi ohjata ryhmiä 4-8-, 9-12- ja 13–16-vuotiaille. (Tapio & Kuula Tarja (toim.), 123.)

Mielenterveys – voimaksi koulutusmalli on syntynyt osana opetus- ja kulttuuriministeriön LANUKE 2012–2015 –ohjelmaa. Mielenterveys voimaksi – ohjelma kannustaa nuorten kanssa työskenteleviä arvostamaan ja kiireettömään nuoren kohtaamiseen, myönteisen palautteen antamiseen ja nuorten kannustamiseen, sillä ne ovat tärkeitä voimavaroja nuoren elämässä. Arjen tasapainosta huolehtiminen, tunnetaitojen harjoittelu ja selviytymistaitojen vahvistaminen ovat mielenterveyttä tukevia taitoja, samoin kyky puhua mieltä painavista asioista ja rohkeus hakea tarvittaessa ulkopuolista apua. Nuoren mielenterveyttä vahvistetaan tarjoamalla hänelle hyvän kasvun aineksia, elämäniloa, voimaa ja rohkeutta. Samalla lisätään nuoren osallistumisen ja aktiivisen toiminnan mahdollisuuksia. Suomen Mielenterveysseuran Mielenterveys voimaksi -käsikirja tarjoaa nuorisotyöhön tietoa, harjoituksia ja toimintaideoita, joiden avulla voi vahvistaa nuorten mielenterveystaitoja. Samalla se tukee nuorisotyön toimijoiden voimavaroja ja työhyvinvointia. (Mielenterveysseura, 2017.)

Nyyti ry:n tehtävänä on edistää ja tukea opiskelijoiden henkistä hyvinvointia ja elämänhallintaa. Nyytin kehittämää elämäntaitokurssia on toteutettu korkeakouluopiskelijoille vuodesta 2004 alkaen. Kurssi on ryhmämuotoinen ja sen tarkoi-

tuksena on edistää osallistujan elämänhallintaa ja pysyvyyttä sekä itsetunte-
musta ja itsestä välittämistä. Kurssi tarjoaa osallistujalle tietoa ja käytännön työ-
kaluja arjen ja elämän haasteiden kohtaamiseksi ja käsittelemiseksi. Nyyti ry:n
elämäntaitokurssi haastaa meitä liittämään opiskelijoiden ja nuorten aikuisten
parissa tehtävän työn tiiviimmäksi osaksi nuorisotiimiä ja nuorten parissa tehtä-
vää arjen hallintaa tukevaa työtä. Peruskoulun päättänyt aikuisuuden kynnyk-
sellä oleva ikäryhmä on juuri sitä ryhmää, joka tarvitsee tukea itsenäisen elä-
män ensi askeliin kodin edullisessa sisustamisessa, rahojen riittämään saami-
sessa ja yhteiskunnan tukiviidakossa. (Tapio ym., 2013, 123.)

Suora vastaus arjen hallin teemaan on Aseman Lapset ry:n Taivun, pystyn, pär-
jään – hanke. Toiminnan lähtökohtana on, että myös taloudenhallinnassa tarvi-
taan tunnetaitoja tiedon lisäksi. Hankkeessa eri alojen ammattilaisten käyttöön
tuotetaan konkreettinen työmenetelmä, jonka avulla aikuistuvia nuoria voidaan
tukea löytämään keinoja kohdata erilaisia arkipäivän haastavia tilanteita. Vaike-
assa tilanteessa jo olevia voidaan tukea selviytymistaitoja vahvistamalla. Toi-
minnan keskeinen kohderyhmä ovat 18–25-vuotiaat aikuistuvat nuoret, joiden
talouden- ja elämänhallintataitoja toiminnalla halutaan tukea. Ohjelmassa harjoi-
teltavia teemoja ovat muun muassa omien tunteiden tunnistaminen, sisäisen
puheen ohjaaminen rakentavampaan suuntaan sekä erilaiset ongelmanratkai-
su- ja selviytymisstrategiat. Työmuoto nähdään hankkeessa keinona tukea
myös nuoria vanhempia perhe-elämässä ja vanhemmuudessa. Pikkulapsiaika
on perheelle usein haastava, ja tiukan talouden lisäksi vanhemmaksi kasvami-
nen ja parisuhdekysymykset saattavat asettaa haasteita vanhempien henkiselle
jaksamiselle. (Asemanlapset, 2017.)

Ei olisi myöskään huono idea kysellä nuorilta itseltään, millaisista asioista he
tarvitsevat tietoa ja mistä asioista he haluavat puhua, jos arjen hallintaa tukevia
ryhmiä kasataan. Entä jos nuoret pitäisivät näitä ryhmiä itse? Miettisivät asioita
keskenään ja työntekijä tai muu aikuinen olisi taustalla asiantuntijana?

Nyt on kerätty kirjoihin ja kansiin tehtävä työ ja kirjoitettu hiljaisen tiedon näky-
väksi saattamisen tarpeellisuudesta. Voisiko seuraava vaihe olla hiljaisen tiedon
lisääminen ja päivittää ainakin nuorisotiimissä nk. perehdytyskansio, jossa ker-
rotaan miksi on päädytty tekemään asioita niin kuin tehdään ja se, miten niitä

tehdään. Kansio helpottaisi työparia ja esimiestä uuden työntekijän perehdyttämisenvaiheessa, kun ei tarvitsisi muistella kaikkea tärkeää.

Monialainen yhteistyö on tänä päivänä itsestään selvyys. Mielestäni Hyvinkään seurakunnan nuorisotiimin pitää katsella kirkonmäeltä enemmän pois päin ja olla enemmän tietoinen kaupungissa olevien muiden toimijoiden tekemisistä. Monia aivoriihityöskentelyn ryhmäideoita on järjestetty eri toimijoiden tahoilta. Kaikkea meidän ei tarvitse tehdä itse. Ollaan aktiivisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja lähetetään nuoria toisten pitämiin juttuihin ja kerrotaan toisille toimijoille seurakunnan ryhmistä. Järjestetään ryhmiä yhdessä. Seurataan Ohjauksen tiedotteita ja nuorten aikuisten palvelutoria. Viestitetään sinne meidän toiminnastamme. Ollaan avoimia toiminnastamme eikä ajatella, että ei niitä amiksia kiinnosta.

Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotyön kautta tavoitetaan vuosittain satoja nuoria ja nuoria aikuisia seurakunnan erilaisten työ- ja toimintamuotojen kautta. 13–21 –vuotiaat elävät tietenkin elämänsä hyvin eri vaiheissa, mutta kaikkien ikäryhmien elämä ja jokaisen yksilön elämä etsii omaa muotoaan ja on vaiheessa, jossa opetellaan elämän ja arjen hallintaa sen eri osa-alueilla. Toimintamme nuorten kanssa on hyvin kokonaisvaltaista elämistä ja olemista. Olisi vastuutonta olla toimimatta niissä tilanteissa niin, ettei nuoria ohjattaisi toimimaan vastuullisesti arjen hallintaa koskevissa asioissa. Monille työntekijöille syntyy nuorten kanssa vahvoja luottamuksellisia suhteita, joissa nuoret vuodatavat eteemme koko elämänsä. Meille pitäisi olla ihan yhtä luonnollista keskustella nuorten kanssa siitä, mitä heidän arkeensa kuuluu kuin heidän jumalasuhteestaan. Kirkon perustehtävä on pitää esillä sanomaa kolmiyhteisestä Jumalasta, mutta kuten jo aiemmin totesin, tämän päivän kirkon nuorisotyö, kirkon kasvatus, perustuu kokonaisvaltaiseen käsitykseen ihmisestä. Ihminen on fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja hengellinen kokonaisuus ja häntä kuuluu tukea kaikilla elämän osa-alueilla. Ja jos joku haluaa asian hengellistä, hänen tarvitsee lukea vain Raamatun kertomuksia Jeesuksesta ja hänen tavastaan toimia ihmisten kanssa. Hän huolehti aina ihmisestä kokonaisvaltaisesti.

6 OPINÄYTETYÖPROSESSI JA PALAUTE TILAAJILTA

Aloitin opinnäytetyön ajattelun syksyllä 2014. Alkusyksystä 2014 puhuin asiasta ensimmäisen kerran työpaikallani diakoniasihteerin Tuija Mattilalle, jonka mielestä ideani oli toteuttamiskelpoinen. Syksyn 2014 aikana kävin keskusteluja aiheesta ja sen toteutuksesta työpaikallani esimieheni nuorisosihteerin Markku Petlinin ja diakoniasihteerin Tuija Mattilan kanssa. He suostuivat ehdotukseeni tehdä opinnäytetyö omalle työpaikalleni kehittämissasiakirjana. Olin itse ajatellut työn teemoiksi Hyvinkään seurakunnan diakonia- ja nuorisotiimien työn kartoittamista arjen hallinnan tuen osalta sekä työn kehittämistä. Esimiehet halusivat opinnäytetyössä kartoitettavan myös vapaaehtoisten käyttöä ko. työssä. Ohjaava opettajani ehdotti, että teoriaosuudessa ottaisin esille hiljaisen tiedon kartoittamisen tarpeen näkökulman. Opinnäytetyösopimus allekirjoitettiin marraskuussa 2014.

Syyskuussa 2015 esittelin suunnitelmani opinnäytetyöseminaarissa. Suunnitelmani hyväksyttiin ja oli aika ryhtyä käytännön toimiin. Syyskuussa 2015 lähetin diakonia- ja nuorisotiimeille sähköpostin, jossa esittelin opintojani, opinnäytetyöni ja kerroin saaneeni esimiehiltämme luvan haastatella kaikkia työntekijöitä. Sähköpostissa olivat myös haastattelukysymykset. 1. Mitä on sinun mielestäsi arjen hallinta, kun on kysymys 13–21-vuotiaista. Voit huomioida laajan ikäryhmän mahdolliset erot. 2. Millaista työtä olet tehnyt 13–21-vuotiaiden arjen hallinnan tukemiseksi? 3. Missä roolissa tässä tekemässäsi työssä vapaaehtoiset ovat olleet? Opinnäytetyön materiaalin hankin siis teemahaastattelulla.

Haastattelut tein syys-lokakuussa 2015. Haastattelin kaikki diakoniatyöntekijät – 7 diakonia ja esimiehen eli diakoniasihteerin, kaikki nuorisotyönohjaajat – 6 nuorisotyönohjaajaa ja esimiehen eli nuorisosihteerin sekä nuorisopastorin. Opinnäytetyötä koskevan ikäryhmän kannalta olisi ollut hyvä haastatella myös rippikoulutyöstä ja opiskelijat ja nuoret aikuiset työstä vastaavat pastorit, mutta haastattelu hetkellä virkojen haltijat eivät olleet paikalla. Halusin haastatella kaikki työntekijät yksittäin saadakseni jokaisen työntekijän äänen varmasti kuuluviin. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja. Ne tehtiin seurakunnan kokoushuoneissa. Haastattelukysymykset käytiin läpi pääsääntöisesti siinä järjestyk-

sessä kuin ne olivat ennakkoon lähettämässäni sähköpostissa, vaikkei teemojen käsittelyjärjestyksellä ole merkitystä tutkimushaastattelun aikana. Tavoitteena on, että vastaaja voi antaa oman kuvauksensa kaikista teema-alueista. (Vilka 2005, 101–102.) Pääosa haastatteluun tulleista oli tehnyt muistiinpanoja haastattelua varten, joten tuntui siltä, että he olivat motivoituneita haastatteluihin. Haastattelut nauhoitettiin, sillä huonomuistisena halusin tarvittaessa palata haastatteluihin, niin että niistä saatu tieto on varmasti oikeaa. Ohjaavan opettajan kanssa sovittiin, että haastatteluja ei litteroida, vaan niistä haetaan se tieto, mitä opinnäytetyön tutkimuskysymysten kannalta tarvitaan. Litterointia ei välttämättä tarvittu, koska vain tutkija käsittelee tietoja. Aluksi purin jokaisen henkilön haastattelun omaksi kokonaisuudekseen. Tarvittaessa pystyin tekemään niistä erilaisia koonteja. (Hirsijärvi & Hurme 2001, 141–142)

Haastatteluiden koonti tapahtui kahdessa osassa. Arjen hallinnan tueksi tehtyä työtä käsiteltiin jo lokakuussa 2015 tiimipäivässä, jossa työntekijät saivat tarkistaa, että olin poiminut kaiken heidän mainitsemansa työn ja tarvittaessa lisätä listalle puuttuvia työmuotoja. Tätä aineistoa ei tarvinnut analysoida. Samana päivänä työntekijät kehittivät aivoriihi – työskentelyssä uusia arjen hallintaa tukevia työtapoja ja – muotoja. Samalla he miettivät, mitä toimintamuotoja vapaaehtoistyöntekijät voisivat hoitaa itsenäisesti, työntekijän työparina tai mihin heitä ei voisi ottaa mukaan lainkaan.

Marraskuun 2015 ja tammikuun 2016 välillä kokosin haastattelut tekstiksi niiltä osin kuin ne vastasivat kysymyksiin 2 ja 3. Arjen hallintaa koskevasta osiosta tein kaksiosaisen taulukon syksyllä 2016. Toinen sarake sisälsi nuorisotyönjoajien ja nuorisopastorin näkemykset arjen hallinnasta, toinen sarake diakoniatiiimin näkemykset. Taulukon tein helpottaakseni asian hahmottamista ja sitä varten, että kuvittelin eri tiimien vastausten välille eroja vielä haastattelujen purkuvaiheen jälkeen. Teemoittelin saman tiimin samantyyppiset vastaukset. Lopulta en erotellut tiimien välisiä näkemyksiä, sillä näkemyserot olivat olemattomia ja kyse oli sanojen käytöstä asioiden ilmaisussa, joten teemoittelin tiimien vastaukset keskenään työtä varten (Aaltola, Valli (toim.) 2001, 40-42).

Syksyn 2016 ja kevään 2017 olen kirjoittanut opinnäytetyötä. Opinnäytetyöstäni antoivat palautetta työn tilaajat diakoniasihtööri Tuija Mattila ja nuorisosihtööri

Markku Petlin. Tuija Mattila haluaa, että työ esitellään nuoriso- ja diakoniatiimin yhteisessä palaverissa ja keskustellaan siitä, mitä tehdään tai, miten jatkossa edetään. Markku Petlin toteaa, että aiheeseen on paneuduttu hyvin ja asiasta saa hyvän kuvan. Seurakunnan rakenteita nuoriso- ja diakoniatyössä on kuvailtu. Tekstiä on helppo lukea ja se on johdonmukaista. Asiavirheitä ei löydy. Työ on realistinen kuvaus siitä työstä, mitä Hyvinkään seurakunnassa tehdään. Käytännön asioita siitä, miten asiaa vahvistetaan tulevaisuudessa ja miten tämä vaikuttaa, voisi lisätä.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani, Valli Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS -kustannus, 40-42)
- Antikainen, Arja 2014. Peruskoulun opettajan näkökulma. Teoksessa Hammarus, Päivi, Kanervio Pekka, Landén Laila, Pulkkinen Seppo (toim) 2014. Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Jyväskylä: PS –kustannus, 49
- Apostolien teot 6:1-4. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos
- Apostolien teot 18:10. Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos
- Aseman lapset 2017. Viitattu 3.5.2017.
<http://www.asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme/taivun-pystyn-parjaan>
- Asikainen Riitta, Toivonen Veli-Matti 2004. Yrityksen hiljainen osaaminen. Helsinki. Ai-Ai-Oy, 12,13
- Erkko, Anna, Hannukkala Marjo 2013. Mielenterveys voimaksi 2.uudistettu painos. Suomen Mielenterveysseura, 12-16
- Evankeliumi Matteuksen mukaan 22:36–40, 25:31–36. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos
- Evankeliumi Matteuksen mukaan 28:18-20. Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos
- Helosvuori, Riitta, Koskevesa Esko, Niemelä Pauli, Veikkola Juhani (toim.) 2002. Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 19
- Huotari Maija-Leena, Hurme Pertti, Valkonen Tarja 2005. Viestinnästä tietoon. WSOY, 66-67
- Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press, 141–142
- Jouhki, Kimmo 2014. Nuorisotyön näkökulma. Teoksessa Hammarus, Päivi, Kanervio Pekka, Landén Laila, Pulkkinen Seppo (toim) 2014. Huuto! Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Jyväskylä: PS –kustannus, 46
- Jutila, Juha, Kallinen Eija, Lampenius Simon, Lehtinen Katja, Ojala Sami, Syrjä-Turpeinen Sirpa, Taavitsainen Tiina, Tukeva Pekka, Tähtkäpää Ari (toim.) 2012. Nuoret Seurakuntalaisina. Helsinki: Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6, 4
- Kirkkojärjestys 1991. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestys 8.11.1991 / 1055 / 1993, Luku 3 § 1-3, Luku 4 §3

Lundbom Pia & Herranen Jatta Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus 2011. Teoksessa Lundbom Pia & Herranen Jatta (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 6)

Mielenterveysseura 2017. Viitattu 1.5.2017.

<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/kirjat/mielenterveys-voimaksi>

Nuorisotiimin strategia 2009. Hyvinkään seurakunnan nuorisotiimin strategia

Nuorten Keskus ry 2016. Viitattu 10.4.2016.

<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/valineita/koulutus/kaikki+kurssit+ja+koulutukset/nuisku-kurssi/>

Nuorten Keskus ry 2016. Viitattu 10.4. 2016.

<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/valineita/koulutus/kaikki+kurssit+ja+koulutukset/axari+toimivaksi+ryhmaksi/>

Opetussuunnitelma 2016. Viitattu 1.5.2017

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/opetussuunnitelma_ja_tuntijako/uudet_opetussuunnitelmat_pahkinankuoressa

Paananen Terhi, Tuominen Hans (toim.) 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 295

Palvelutyön strategia 2010. Palvelutyön strategia Hyvinkään seurakunnassa

PTK ry. Viitattu 29.08.2016. <http://k12.ptk.fi/>

PTK ry, viitattu 30.12.2016.

<http://www.tekstaritupu.net/usein-kysyttya/12-tekstaritupu/355-lehdistotiedote>

sanakirja.org 2017. Viitattu 8.1.2017

<http://www.sanakirja.org/search.php?id=1449733&l2=3>

sakasti 2017. Viitattu 2.4.2017.

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content331038>

Similä, Jenni 2016. Viitattu 30.12.2016.

<http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2012/1005/teemapalsta.html?lang=fi>,

Talousarvio 2017. Hyvinkään seurakunta. Talousarvio 2017 tekstiosa, 1.

Hyvinkään seurakunnan palvelutyön strategia

Tapio Mari, Kuula Tarja (toim.) 2013. Selkenevää, myötätuulta – ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö nuorisosalalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu Sarja C Opintomateriaaleja, 123

Tuija Mattila, 2015. Diakoniasihteerin Tuija Mattilan haastattelu 4 / 2015

Tuomarien kirja 11:3. Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos

Vapaaehtoistyön toimintaohje 2017. Hyvinkään seurakunnan vapaaehtoistyön toimintaohje 2017

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: TTammi, 101–102

Virtainlahti, Sanna 2008. Hiljaisen tietämyksen johtaminen. Helsinki: Talentum, 15, 17, 26, 31, 107-110